

БИБЛИОТЕКА «БРАНКО РАДИЧЕВИЋ» ЖИТИШТЕ

ВАТРА У ПУПОЉЦИМА

Ватра у пулољцима

ВАТРА У ПУПОЉЦИМА

Издавач:

Библиотека "Бранко Радичевић"
Житиште

За издавача:

Весна Ђук

Уредник:

Весна Ђук

Рецензент:

Милана Рајић

Дизајн корица:

"Ситопринт" Житиште

Прелом и припрема:

Кристина Чикош Рапајић

Штампа и повез:

"Ситопринт" Житиште

Тираж:

300.

Житиште, 2018.

ISBN 978-86-89687-35-4

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

821.163.41-82(082.2)

ВАТРА у пулољцима : зборник одабраних радова са Књижевног конкурса "Банатско перо 2018" Библиотеке "Бранко Радичевић" и Клуба књиге "Бранко Радичевић" / [уредник Весна Ђук]. - Житиште : Библиотека "Бранко Радичевић", 2018 (Житиште : Ситопринт). - 126 стр. ; 21 cm

Тираж 300. - Реч уредника: стр. 5-6.

ISBN 978-86-89687-35-4 (брош.)
1. Клуб књиге "Бранко Радичевић" (Житиште)

COBISS.SR-ID 325771783

Ватра у пупољцима

Зборник одабраних радова са
Књижевног конкурса „Банатско перо“ 2018.
Библиотеке „Бранко Радичевић“
и
Клуба књиге „Бранко Радичевић“

ВАТРА У ПУПОЉЦИМА

Житиште, 2018.

Ваїра у пуїољцима

Реч уредника

Поштовани читаоци,

Са задовољством Вам препоручујем нови Зборник одабраних радова са 18. Књижевної конкурса „Банајско перо“, који организују Библиотека „Бранко Радичевић“ и истоимени Клуб књиће из Жијишиша.

На овојгодишњи конкурс је стишло 890 радова - 90 прича, 205 песама и 595 афоризама од 125 аутора. Учесће су узели књижевни ствараоци из Србије, Хрватске, Словеније, Републике Српске, Федерације БиХ, Бујарске, Црне Горе. Захваљујем се ауторима који су послали своје радове, указали нам поверење и омогућили прајање конкурса и дружења са лејим речима, осећањима, мислима на страницама новој Зборника.

Жири, који је радио у саставу Виктор Шкорић, Аница Гарић и Горан Мракић, је за објављивање одабрао 95 радова – 15 прича, 19 песама и 61 афоризам. Захваљујем се члановима жирија што су оабрали најусиешније радове, свој избор образложили, и пројласили најбоље радове и добишнике диплома „Бело перо“ на 18. Књижевном конкурсу „Банајско перо“:

Диплома „Бело перо“ за причу „Љубишица из шширикова“ пријала је Витомиру Ђурчину.

Мирјана Јеротић је добишница дипломе „Бело перо“ за песму „Љубав“, а Радоје Николић за афоризам „Прихвистишиша за псе су

**пошреднија неџо прихваџилишџа за љуге.
Бескућници за сага не ујџају.“**

Жири је похвалио и Душана Мијајловића Агскоџ и Сџамена Миловановића за приче, Бранку Селаковић и Биљану Грошин за џесме, а Душана Мијајловића Агскоџ, Бранку Војиновић Јеџић и Живана Лукића за афоризме.

Чесџишам добиџницима диџлома, и ауџорима похваљених и објављених рагова.

Захвалносџи уџућујем и Милани Рајић која је надахнуџом приџоруком за зборник и насловом **Ваџра у пуџољцима** сџојила џри жанра, различитџе поџишке, сџилове, џеме у јџдну књижевну целину, у „књиџу која се држи крај узлавлџа“ и са којом можемо да завршимо дан и уџонемо у снове.

Шџамџарија Ситопринт је џамџала и осамнаесџи зборник. Захваљујем им на сарадњи заснованој на професионалном односу, уважавању и корекџносџи који џраје од првоџ зборника објављеноџ 2000. џодине.

Пошџовани чиџаоци, пријаџељи Библиџеке и Клуба књиџе, надам се да ћеџе и у овом зборнику уживати, да ће Вас мисли, осећања, снови, машџања приџочени у речи, реченице, приче, џесме, афоризме повезати невидљивим ниџима са џиховим сџварацима и учиниџи да „овај светџ бар на џренуџак поџтџане лейџи“.

До следећеџ, књижевноџ сусреџа и новоџ зборника, срдачно Вас поздрављам.

**Весна Ѓук,
Дирекџор Библиџеке „Бранко Раџичевић“**

ВАТРА У ПУПОЉЦИМА

У коеџистенцији са Клубом књиџе, коме са разлоом позајмљује име, Библиотека „Бранко Радичевић“ из Житишћа већ безмало две деценије настоји да одржи и оснажи једну племенићу замисао, односно есенцијални став да библиотеке нису, нишпи би требало да буду, љуке установе кулћуре са чијих се полица знање неумишћно и бесконачно изнајмљује и проши, већ будни демијурзи свих оних вредности које се супротивљају разорном прошиачком маниру, који је, дакако, у озбиљним размерама захваћио човечанство на додиру два века. Чиме би се једна библиотека борила против субверзивних феномена уграћених у сам дух времена, ако не пером – Банашким пером – чије се масшпило већ осамнаести пушћ разлило по харшпији, у већој или мањој мери

афирмисаних, литератџа из земље и региона, смишљено здружених на страницама овог Зборника, и на крају ђоследично, а неминовно, донело једно ново знање, нови доживљај, нову сентименталност, као неџроцењиву надокнаду.

Расџисујући свој ауџентични литерарни конкурс, Библиотџека је кроз џромицање година успела да однећује стваралачки имџулс мноћобројних џрозаистџа, џоетџа, афористџичара, верних овом књижевном џодстџицају, а нехотџице и учини да они у својој сџисаџељској вешћини џочну да сазревају и џрофилишу се као џисци и уоџиџе књижевни џосленици. Доказ џоме лежи у чињеници да се имена џојединих ауџора, без обзира на састџав жирија, из године у годину конћинуирано џроналазе у садржају Зборника, џићо надаље сведочи да су џихове уметџничке комџетенције и остварења заистџа вредна, истџинска и независна од естетџичког чула оног који џросућује. Истџо џако, рачунајући на џретџоствављене чићалачке хоризонтџе савремених џубићеља књижевности, Библиотџека је осмислила концепцију конкурса мудро и џосве џо џиховој мери, односно количини времена које свакодневно отћкидају од дана и џосвећују књижевности, џако џићо та је засновала на сажетџим књижевним врстџама¹, које се моћу једностџавно ишчићати џред сџавање, а џоћом одложићи крај узџлавља, како је џо и џредвидео један од чланова жирија. У џакој аџмосфери чићања, у смирају дана, сваком

¹ Обимни су још само класици, прежици некаквих давнашњих поетика, како сматра јунак повести *Сућење може да почне*.

чиџаоцу књиџа је блиска, око с лакоћом прелеће редове, а да ли се у џом временском оквиру и њихов смисао једнако усјешно схваџа, џоказаће уџисци чиџалаца већ ове прохладне јесени док им Зборник буде прејао дланове.

Међуџим, будући да џосао рецензенџа није да анџициџира рецеџиџу некој књижевној дела, већ да начини аналиџичко-синџеџички прејлед и свеукујну вредносну процену рукојиса ком преџходи, држају се сџроџо џовереној ми загаџка.

Ојус крајњих прича који се ове џодине нашао у најужем избору усјелих остџварења, инџересанџним чини невероваџна формална џодударност и верност премисама жанра, с једне сџране, а са друге неслућена ширина џемаџској сџекџира. Сажеџе, добро орјанизованој сџжејно-фабулаџивној веза, са џежњом ка новелисџичком, анеџдоџском обрџу, провејане луцидношћу с џомало инџениозностџи, одабране приче су џошћуно уроњене у свакодневни живоџ и праве су минијаџуре инсџирисане џиме.

На минималном просџору њихови су ауџори сџровели нараџивне маневре са мноџо шарма, без мноџо прџиџоведне орнаменџике и манирџзма, ослањајући се на један једностџаван и суџесџиван проседе. Премда приче нису џомериле жанровске оквире, бојџсџивом џемаџике премашјују очекивања и обрачунавају се са веома учесџалим, акџуелним и ојџшељудским деџијаџијама савременој друшџва и савремене личностџи (сџрах од смрџи, расај индџивидуалностџи, ошћуеностџи,

неумиџности судбине, анксиозности, деменџија, фобичности, џосрнулости, изоџиштености, џоџичињености...). Уџркос и за инаџи, у џима је џраџа оставила и она груџа, обрнуџа сџрана џера, зачинивши их рудименџарним виџализмом, лаџенџним честџицама ведрине, које се ненаметџливо указује џред чиџаоцем, сасвим невино, без скривених намера.

Корџус Зборника резервисан за сџиховане форме џрожеџи је џесмама, које када би ко џожелео, никако не би моџао везаџи, ујединиџи, окуваџи у циклус. Заџраво су џолико уникаџне, окренуџе себи и дамарима влаџиџиџоџи џоетџскоџи биџа, да их је џожељно џумачиџи искључиво џонаосџб, а никако у неком јединственом инџерџретџаџивном кључу. Ако џевају о џубави она је час айсолуџна, ванвремена вредности, час сведена на драматџичности џојединаџноџи случаја, час несџбична, а час осуџена на вечиџо луџање и безнаџе. Такоџе, у великом делу џоетџских раџова џесници су добро наоџџрили џеро и оџределили се за анџажовану џоезију, за низање сџихова о националним идеалима и заблудама, вечиџим илузијама, соџиџаџиџи наших џуди, нашеџ светиа. Веџину џесама у избору одликују и леџа формална решења, џе насукане недоречености (о којима џева ауџорка џобедничке џесме), које нарџчиџо инџџриџанџно сџоџиџу чиџаоца и наводе џа на мноџа џоновна чиџања и увек друџаџија, или само боџаџија, одџонешања. Како краџке џовести, џако и оџабране сџихове, џремрежује, као доминанџна одлика, инџерџекџиуалности или

прецизније читаности, којом негују конекцију са европском књижевном традицијом, а она им заузврат подарује семантичку комплексност и вишедимензионалност.

Најоследњу, сугећу одвећ субјективно, афористичари су највише уједначени у погледу квалитета својих остварења. Збијени, мисаоно туси и лајдарни, афоризми наоне на једну форму шакозваној фигуративној мишљења које је увек разгранато, шако да једно значење раћа груто и шако у недоглед. Сентенцијалност последњеј, шреће семенша Зборника одиста се и онаша у складу са овим поетичким начелом. Наизглед њихова порука делује очигледно, а одмах заштим парадоксално, у наредном читању бизарно. Све у свему, афоризми су врло осавременени, окупирани кристичним, искуственим шебоама садашњег моменша, почивају доминантно на хијазму, иронији и делексикализацији устаљених фраза. Поуш комедије, одабрани афоризми шеже да забаве, али не и да поуче, већ да предоче нејожељне актуелне феномене и покрену на изналажење прошивошрова.

Када се Зборник на самом крају сагледа у целости и када га читавој шреба подвести под један наслов који га обухвата, а истовремено из њега и проистиче, онда се као посве одговарајуће решење нуди синтама песника Зорана Додеровића – вајра у пољима – али у значајно измењеној метафоризацији.

Дакле, на самом крају, намеће се ушисак да је оводогашњи Зборник изазвао жестоку вајру,

уметнички мовенс и замах у пуилољцима, што јест, овим посвећеним, шрудолољубивим, надахнутим и даровитим књижевницима, који ће се, подударно расту свој литерарној гара, неизоставно развити у дражесне цвешове, који ће наставити да освајају непрећледне белине овој Зборника, као што би населили неки властити измаштани врш.

Милана Рајић
проф. српске књижевности и језика
Српски Ишебеј, јесен 2018.

Ваџра у џиџољцима

**КЊИГА КОЈА СЕ ДРЖИ
КРАЈ УЗГЛАВЉА**

Ваїра у пуїољцима

КЊИГА КОЈА СЕ ДРЖИ КРАЈ УЗГЛАВЉА

Чињеница које су сви савремени књижевни теоретичари свесни јесте да је крајка прича данас један од најзаступљенијих жанрова у прози, вероватно одмах иза романа, тој великој жанровској турмана. Ако већ не одаберемо роман да нам држи пажњу у сањима пре спавања, онда ћемо применити практичније решење и узети збирку крајких прича; пажња је солика да се заокружи у те две-три странеце разоноде и мајсторрије, пре него што књију ставимо крај узглавља, намењујући је сутирашњој ноћи.

Баш таква једна књиџа је и зборник који је у својим рукама, читаоче. Овогодишњи прозни континент на конкурс „Банајско перо“ бројао је око 90 крајких прича, а на избор од 15 прича које чине овај зборник треба гледати као најмериторији показатељ овогодишњих књижевних превирања. Зборник чине крајке приче које се тематско-мотивски тошово у пошћуности

разликују, некад чак стојећи на различитим крајевима књижевних џолариџеџа.

Писци крајџких џрича ове џодине џокушали су да иџтраже орвеловски свеџ, да се оџробају у стилским „веџбама“ (наводници су јер се, дакако, не ради само о „веџбама“), да џишу о ностјалџичним сећањима (џто је џемаџски моџда и најчешћи случај), о хуморисџичним и саркаџичним стџранама свакодневице, а најбоџи су укључили и књижевне алуџије и џиџаџности. Стоџа се слободно може рећи да крајџке џриче са овоџ конкурса џокривају широки сџекџар џиџалачкоџ укуса и да се за свакоџа може наћи (џо)неџто.

Оџтаје ми да кажем јоџ реч-две о орџанизацији џрозноџ комџлекса. У оваквој разноврсности џешко је стџвориџи форму која би уобличила садрџину и стоџа се редослед џрича може џраџиџи као линеарни нараџив, али и не мора. Центџрално месџо даџо је џрвонаџрађеној џричи, а око ње џравиџирају, као око аџомскоџ језџра, састџавни елементи ове јединствене књиџе.

Тако се врађамо на џочешак овоџ џекџа и књиџе која се налази на стџочићу иџред нашеџ креветџа и која нас сваке ноћи чека на нов уџлив у свеџ крајџке џриче. Једну сваке ноћи. И јоџ једну. И само јоџ ову једну...

**Викџор Шкорић, џисац,
Ново Милошево,
сеџтембар 2018.**

Преграј РАДАКОВИЋ
Жиџиџиџе

СУЂЕЊЕ МОЖЕ ДА ПОЧНЕ

Ништа му не би причинило толико радости, као кад би на затворском кругу угледао бачену цигарету испушену до пола. Тада би с посебним ритуалом прилазио, сагињао се, узимао је окренут према затворском чувару говорио:

-Ово је реџикосџ. Криза је ушла и у заџворе. Саг лоџови џуше до филџера.

Стављао је нађени пикавац у џеп и настављао потрагу за следећим и тако до звона које је означавало крај времена предвиђеног за шетњу. На звук звона, окретао се према караули где се налазио затворски чувар и са молбом говорио:

-Командире, када видиџе да робијаџи заџале џигаре, звониџе за крај шетње, да остџане неџиџо и за мене.

Тај вишеструки повратник је све могао да поднесе – самођу, лошу храну, топле и загушљиве собе, тешке робијаџе, али без цигарета није могао. Сналазио се на разне начине, од редовног гребања и крађе цигарета од осталих робијаџа. Пуџио је све што му дође под руке. Ни метла се није дуго задржавала у његовој ћелији. Исту је сецкао, мешао са дуваном који би у међувремену сакупио по затворском кругу.

Имао је он проблем и са папиром за завијање цигра. Приликом посете затворској библиотеци, узимао је само класике. Односно, тражио је што дебљу књигу како се не би приметило да је отцепио двадесетак листова за цигаре. Ипак, касније се хвалио:

-Не знам да читам, али сам зашто њуџишио „Јаднике“ од Иџа.

После тога су му забранили посету затворској библиотеци, али сналазио се он и на друге начине. Имао је много дела за које су га теретили, а имао је и доста поднесака које је добијао од суда. И опет се хвалио:

-Све сам своје ѡресуде њуџишио.

Редовно се пријављивао и на лекарски преглед. На питање затворског чувара од чега је болестан, одговарао би:

-Докџорица њуџи „Камел“.

На суђењу је незамисливо да окривљени запали цигару. Међутим, њему је то дозвољено. Није хтео ни да почне да сведочи док не запали. Тада би прилазио судијском столу, театрално узимао цигарету, поалко је палио и свечаним гласом објављивао:

-Суђење може да ѡчне.

Илија СТЕПАНОВИЋ

Крајујевац

ПОТРАГА

Џек је лежао у платненој љуљашци гледајући у залазеће сунце на обалама Западног Ваикикија. Ожиљак на десном боку још га је по мало сврбео. По препоруци доктора крио га је од јаког хавајског сунца. Тама се лагано спуштала на острвље. Нервирао га је нагон за мокрењем јер је морао да напусти удобну лежаљку и прекине испијање омиљеног тропског коктела. Пријао му је укус рума и сок од ананаса који неколико година није могао да осети јер му је због проблема са бубрезима било забрањено конзумирање свих врста алкохола. Уз то било му је забрањено још много што-шта. Највише су га изнуривале вишесатне анализе и мрцварење по болничким креветима. Смрт са одложеним дејством. Листе за трансплатацију биле су километарске, органа није било а њему је понестајало времена. А онда се у кратком року све окренуло. Богати рођаци нашли су канале да из неке тамо балканске забити обезбеде донора. Новац је уплаћен, орган је пресађен, а постоперативни ток пролази без компликација. Џек је стајао и блажено срећан из себе избацивао тропски коктел уредно прерађен кроз нови бубрег.

А високо горе изнад вулканског острвља лебдео је дух Радована, шумара са Чакора. Син

Милете пинтера лутао је светом тражећи себе. Оно што је звршило у живом кречу у јами код Тропоје беше само лубина, гомила избубецаног меса и костију.

Није Радовану још много остало. Јетру је нашао код неког енглеског политичара на северном побрђу британског острва. Скоро да му беше мило што његова плућа дишу рурски смог у једном немачком младићу, потомку оног немачког војника који је одбио да пуца у крагујевачке ђаке. Бубрези су тренутно ту, на топлим Хавајима у неком пиргавом Американцу чији је прадеда познавао Николу Теслу и често са њим хранио голубове испред свог хотела.

Још само срце да нађем. - помисли Радованов дух и настави трагање. *Још само срце и онда ћу се вратиити под Чакор у стари дуб крај сјаљене куће. Ту да се смирим и заувек останем џо крај својих најмилијих.*

Љиљана ФИЈАТ
Нови Саг

ДОК ЦВЕТА ОКО ЊЕГА И МИРИШЕ
сџилске вежбе

*"Да ја никад нисам срела, била бих ја својим
сновима на живој донела."*

Четворочлана породица уживала је на мору. Док су се купали, супруг је заронио и, желећи да изненади супругу, кренуо ка њој, да би је обујмио рукама. Међутим, она се измакла, он се збунио, услед дејства силе наставио свој акробатски маневар и шакама се зауставио у нечијем међуножју. Када је изронио, видео је испред себе госпођу, која је имала бар двадесет година више од његове жене, у белом купаћем костиму. Она му се радосно смешила. Њему је било непријатно, извињавао се.

Касније, где год да су ишли, породично, или он и супруга, или он сам, увек је ту негде била и ова госпођа, као да их је пратила и да је унапред знала њихово кретање. Супруга се само смешкала и он је први пут помислио како је његова жена помало лукава.

Изненадан догађај

Док смо се породично купали, супруга ме је гледала, пуна значења и тајанствено. Пошао сам

према њој, кроз дубоку воду, гњурајући. Она се, изненада, измакла. Невероватно! И ја сам налетео на неку жену. Изронивши, видео сам њену срећу и да у њој млада крв струји, иако је била бар двадесет година старија од моје жене. Не само да сам је ударио, већ сам се директно зарио у њено међуножје. Страшно! На њој је висило нешто бело, попут гаћа и брусхалтера. Све ми је то било врло непривлачно!

И, замислите, где год да смо ишли, породично, или супруга и ја, ишла је и та жена! Као да је знала где ћемо провести вече, слушати музику, невероватно! Или јој је места наших вечерњих излазака откривала моја жена?!!! Гле, лисице, ако је то било тако!

Утврђивање догађаја

Море је било провидно, свемоћно. Мој муж је кренуо према мени, заронивши. Ја сам се измакла, јер ми је било непријатно да се грлимо у води и пред децом. Она то не би разумела, а и други пливачи би нас гледали прекорно. Мој муж је, попут танета, пролетео поред мене. Завршио је међу бутинама једне старије госпође. Када је изронио обоје су били веома изненађени, али се видело да жени није непријатно, док он, само што није умро од стида. Он је веома осетљив и нежан човек и знам колико га је заболела та непријатност.

Где год да смо ишли, касније, смешкала нам се та жена. У продавници, на улици, у вечерњој шетњи, док смо плесали под палмама уз музику, она је гледала у нас, разнежено. Можда се заљубила у мог мужа, али, све јој је опроштено, јер ко не би волео тако дивно створење као што је мој супруг, којег обожавам.

Рели речи

место, догађај, ликови, измишљени бројеви

Један човек, породичан, висок, дивног лица, гњурао је у мору. Недалеко од њега била је његова супруга са двоје деце. Одједном, муж се устреми, гњурајући, ка својој супрузи, и уместо на њу, налете на једну доста чудну жену, не зато што је на њој висио бикини, већ зато што се имао утисак да га не носи, да га уопште нема. Атмосфера је била затегнута када је човек изронио, али жена се смејала од једног до другог ува, и видело се да јој је драго због овог догађаја.

Два сата касније, сретнем их на два до три километра од мора, у граду, породицу, чини ми се, у друштву те исте жене, која им је по свој прилици говорила нешто, или је само ходала и гледала их с очима као кад пред собом гледате нешто на небу.

Човек на обали, сликар и песник

Током дана нађох се на обали мора, чаробној, нестварној. Била је у мојој близини једна

дивна породица, родитељи су уживали са малишанима на песку, њихове сенке су се разбијале у ваздуху. Пошто су ушли у воду, муж је пливао у дубини, изненада се окренуо и загнурао према жени, желећи да је загрли. Но, она се измакла, а он је, попут метка, завршио међу ногама једне старије госпође. Када је изронио, видело се да му је непријатно, изгледао је скроз зелено, па црвено. Но, она се одушевила, у очима су јој били сунце, небо, звезде.

Када се трепет летњег дана згуснуо и претворио у мрак по мору, земљи и дрвећу, шетао сам свог малог пса, са белом трепавицом и плавим оком. Где год да сам мрднуо, видео сам ту породицу како хода по белој усијаној калдрми и жену, која их прати. Изгледала је као блесак поља са расцветалим багремовима у позадини.

Госпођина прича

Стојим право и осећам мир, тамо у води. Наједном брзином танета, један човек, попут камена, зари се у моје међуножје. Сав у пени, изрони и видела сам пред собом високог младог човека, танког у пасу, витких руку. Његова супруга је све то гледала, са стране.

Увече, седела сам на местима на којима сам очекивала да ће и они доћи, размишљала и сањарила, док не би превише захладнело. Мислила сам како, по повратку кући, он обухвата рукама бичеве њене рашчешљане косе, како је држи док

она овлаш склапа око њега своје танке руке. Како живе као једно тело, ако не већ као једна душа, и страсно лепршају по кући, пошто успавају своју лепу децу. Прелазим руком по челу, смешим се тој сцени, њиховим сенкама које немају краја. Волим га, а волим и његову жену, док цвета око њега и мирише. Знам, да га никад нисам срела, била бих га својим сновима на живот донела.

Снежана МАРКО - МУСИНОВ

Земун

НЕШТО ВИШЕ

Јављао се с непознате локације. У трену је одлучила да му се не јави. Нека га, нека мало охлади, у мислима, прошла догађања у којима су обоје равноправно учествовали. Остали су на пола пута. Никаквог договора, никакве значајне одлуке. Чинило се да је сазрело време за тако нешто, а онда се све пролонгирало и колотечина настављала. Пожелела је мало шаренила у своје дане. Постали су сувише сувопарни да би им се и даље с истом жестином радовала.

Од свог живота очекивала је нешто више.

Морала је нешто да промени, сваким даном је постајала све више свесна тога и почела је да размишља у различитим смеровима од уобичајених за њен склоп личности. Посаветовали су је да почне да ради нешто у чему није експерт. То би је наводно ангажовало у позитивном смеру, морала би да се укључи у потпуности, ако би хтела да осети дражи успех.

Била је довољно разумна да неће бити лако променити навике, и окружење, бар на неко време. У исто време је то копкало. Закупило јој мисли, и све се више припремала да оствари ширење својих видика. Била је спремна и на опрез, само да се покрене из учмалости која је почињала да јој ствара и здравствене проблеме у виду

пробадања око срца и немогућности правилног удаха и издаха ваздуха. Морала је да призна своју анксиозност. Себи, првенствено. Како би се иначе мењала у позитивном правцу?

Обраћала је пажњу и на особе које јој до тада нису биле интересантне по подигнутим тачкама интересовања. Процес евидентне промене је клизио, као да се стрмом улицом спуштала по леду у неадекватној обући. Ципеле су јој одмагале.

Време јој је ишло на руку. Смиривао је устаљени ритам изласка и заласка сунца у данима који нису били преврући, а ни оптерећени ветром или каквим изненадним непогодама. Могла је навући фармерке и обичну памучну мајицу, са штампом, везом или без ичега, и угодно се осећати, а притом не бити оптерећена радозналим погледима са стране.

У тренутно осетљивом психичком стању и ти нежељени погледи би јој могли засметати и реметити склад који је успевала да начини између тела, одеће и прилагођеног накита на себи. Није подносила неудобност, посебно обуће. Више од других давала је значаја положају стопала, но што се ослањала на модни дизајн и трендове у свету. И поред тога, увиђала је благе деформитете. Кад нешто слично видите у уџбенику, у реду је, ради обуке, али на себи... Постаје непријатно. И шта год да вас тишти, мислите да цео свет то види, а није баш тако. Осим тога, мало кога занима ваша бољка, какве год природе била.

Наоружана расположивим стрпљењем, газила је полако у свој нови живот. Схватила је да мора да одабере и кога ће повести са собом, а кога да намерно изостави из нове приче. У једном тренутку свако покуша да преломи, да не губи драгоцену време ни на шта, или бар на некорисно. Аршини за то се свакако разликују од особе до особе, а не би ни ваљало да се у истом реду нађу баш сви. Сврха одлука је да се оне најважније за личност доносе самостално. Ипак, свако себе најбоље познаје. Зна када и колико може да закочи, ако се укаже потреба за то. Не мора увек да се буде под највећим гасом. И на семафору постоје жута светла.

Звони. Опет. Таман је била растерећена. Чак је осетила и малу равнодушност и мора признати да јој се допало. Али, добре је воље и мора да се јави.

„Хало!“ проговори нимало мазно.

Могуће да је очекивао неконвенционалнији одазив. Није јој дао до знања. Позвао је на кафу у новоотворени кафић у крају. Пристала је из прве. Иначе шта да му исприча, пуна идеја које су навирале потпомогнуте закључцима донешеним након разговора са различитом фелом људи; била је спремна да се промени. Куцнуо је час. Требало му је то саопштити, и чекати реакцију. Мора само узети главну реч пре него је одведе до неке другачије теме разговора. Брбљива, могла се снаћи у свакој прилици. Сада је само имала вољу да не да мислима да превише беже. Замислиће цветну

ливаду, одабрати латице црвеног дивљег мака да само на њих усмери концентрацију. Оне ће је водити путем љубави. Сачекаће и шареног лептирка и дивити се његовим крилима задуго.

Неко је позвонио. Зачас се наша на улазним вратима не слутећи да је то он. Очигледно да јој је телефонирао тек да потврди где се налази. Било је то први пут, од упознавања, да је тако изненади.

Ипак, чврста, изразом лица, кад је отворила врата, није му дала наслутити своје изненађење. Само је тихо прозборила: „Уђи.“ И благо се померила у страну правећи му пролаз.

Није оклевао. Прекорачио је узани праг, а она је сталожено затворила врата за њим, не показујући узбуђење. Кораци са мекане тепих стазе нису се чули са друге стране, у ходнику зграде у којој се светло, темпирано да се на одређени период гаси, управо згаснуло и простор утонуо у дубоки мрак.

Надежда МИХАЈЛОВИЋ

Ниш

КУЋНЕ ПОМОЋНИЦЕ

Дејан се враћао после две недеље проведене на терену. Био је уморан и гладан. Журио је у стан жељан чистог купатила и домаће хране!

Ништа од овога није га сачекало. Био је запањен!

„Можеш сместа да напустиш стан! Твоје услуге ми више нису потребне.”- киптећи од уздржаног беса рекао је кућној помоћници.

* * *

Нина је ушла у кафану. Љубазни млади келнер са већ уморним осмехом на лицу, пришао је једном столу и дао јој знак руком да приђе. Мушкарац тридесетих година, по њеној брзој процени, само је климнуо главом у знак поздрава и наставио са јелом.

Келнер се окренуо ка њој.

„И мени исто.”- рекла је, немајући времена да размисли или погледа јеловник.

Човек, за чијим столом је седела, био је озбиљан и нерасположен. Обоје су били свесни да је ћутање постало неприродно и непријатно.

„Извините због оваквог мог нерасположења. Имао сам баш лош дан.” - додао је, покушавајући да се осмехне.

„Нема потребе да се извињавате! И мој дан није обасјан сунцем. Имала сам проблема на послу, изашла из канцеларије два сата касније, а немам припремљен ручак”, - рекла је помало нервозно.

„Тај проблем нам је, изгледа, заједнички.” - и сад се стварно насмешио.

„Ја проводим доста времена на терену, а ангажовао сам једну студенткињу да ми одржава стан кад сам код куће. Обавестио сам је на време да стижем данас. Бојлер није укључен, ручка нема, али су по стану неописиви лом и прашина. Ово је већ други пут како се то дешава. И претходне помоћнице нису биле боље.”

„Ви сте баш надрљали са кућним помоћницама!” - приметила је.

„Можете да замислите како је на терену! Ужелео сам се праве хране.”

„Испробали сте све сем женидбе! Можда је требало да почнете прво са тим.”

„Лако је рећи! Девојке нису луде за момцима који су одсутни по пола месеца.”

„Свако има по неки проблем који га гуши. Ја живим у изнајмљеној соби, сама спремам храну у газдаричиној кухињи како смо се и договориле, али њој то све више смета. Да тражите цимера проблем не бисте решили, али са цимерком, већ има шансе.”

„Да ли ви то озбиљно мислите?” - питао је.

„Што да не? Наравно, уколико имате посебну собу за мене. Ја бих кувала, и обављала

послове који се подразумевају у домаћинству. За узврат, не бих плаћала стан, и делили бисмо неке трошкове.”

„Пробни рад је три месеца. Ја сам Дејан Станић.”

„Ја сам Нина Јелић, банкарски службеник.”

Током јела Нина и Дејан скоро да нису разговарали. Она би повремено погледала ка њему, а он је био мирно посвећен свом ручку.

„Врло је привлачан и делује озбиљно и интелигентно. Баш је невероватно да га до сада није нека уловила.” - помислила је.

„Идемо на кафу код мене, да видиш стан и да се договоримо око свих детаља.”

Стан је имао пространу дневну и малу спаваћу собу, као и спојену кухињу са трпезаријом у којој су управо пили кафу.

„Ти би користила малу собу, а ја бих се преселио у дневну. Како мислиш да делимо трошкове?” - питао је мирно.

„Направимо јеловник за дане кад си овде и те намирнице плаћамо заједно. Остали трошкови, сем струје, су фиксни, био ти овде или не, па и ту неће бити забуне. Ја од намештаја немам ништа, сем телевизора, па могу одмах да се преселим.”

Кад је отишла. Дејан се тек онда озбиљно замислио. Овај аранжман са потпуно непознатом особом сад му је изгледао нестварно. У шта се то он упустио? Зар га досадашње искуство није ничему научило? Улетео је у ово не размишљајући!

Нини је читава недеља била потребна да среди стан док је Дејан био на терену. Заменила је завесе и додала неке чисто женске ситнице. Стан је добио нову, топлију димензију и домаћу атмосферу, па се Дејан по повратку изненадио и обрадовао.

Првих месеци се све одвијало према договору, а онда је ипак почело да се мења. Током боравка у стану Дејан ју је све чешће чекао да ручају заједно.

„Ти опет ниси ручао на време! Стварно нема потребе да ме чекаш.” – рекла је.

„Прво касно сам доручковао и нисам био гладан. Друго, суморно је кад седим сам за столом, а знам да и тебе то исто чека.” – рекао је не гледајући у њу.

Све ређе је излазио увече и све чешће су седели у трпезарији разговарајући уз кафу или колаче.

Једнога дана јавио јој је да долази раније са терена. По гласу је осетила да нешто није у реду. Једва је сачекала крај радног времена.

Ушавши журно у стан, утрчала је у његову собу кроз широм отворена врата. Лежао је сав црвен и ознојен. Притрчала је кревету, додирнула му чело и без речи утрчала у купатило. Донела је мокар пешкир и посуду са хладном водом.

„Имаш високу температуру. Да ли си већ био у амбуланти?” – питала је забринута.

„Јесам. Баш је лепо кад неко овако брине о мени!”

Гледао ју је дуго очима замагљеним од температуре. Иако поглед није био врео, она га је тако доживела. Почела је да се презнојава, а малочас бледо, забринуто лице, добило је црвену боју. Схватила је све, а речи нису биле потребне. Овога пута је била сигурна да осећања постоје и на другој страни.

Ухватио ју је за руку и тихо упитао:

„Да ли и ти мислиш да нас двоје баш добро функционишемо?”

Стиснула му је руку, осмехнула се и рекла:

„Увек сам сматрала да си паметан момак, а сад си овим закључком то и потврдио. Идем да скувам чај, а ти не напуштај стан!”

Душан МИЈАЛЛОВИЋ АДСКИ

Ниш

НЕКЕ ПТИЦЕ НИКАД НЕ ПОЛЕТЕ

Одбегле гласове господин Кос лови у своју ушну шкољку без икакве зебње. Доћи ће непозвана, и отићи у заборав свака изговорена реч. Нешто попут прашине у изненадном олујном ветру. Из његовог стана, кроз отворен прозор куља мирис загорелог пасуља. За реч, смрад, овде нема места. За пасуљ је везано много тога негативног, ипак, овде није реч о пасуљу већ о заборавности.

Лако је рећи, е то је, Алцхајмерова болест. Као прво, господин П. Кос није кувар. До недавно није знао ни кафу да скува. Кад је остао без супруге прво је почео са кувањем кафе. После две године одлучио се да себи, после супе, скува и пасуљ.

П. Кос одавно не води никакве разговоре и не шета градом. Благост његове самотне душе нема ко да примети. Сећања му и на далеку прошлост јасна; види себе као дечака како после жетве пшенично класје збира. Или, први пут иде у планину у својој седмој години. Ноћ је, небо је пуно звезда а он на волујским колима. Он је забораван на свој начин: истовремено би да ради више ствари. На нешто од започетог, ето, заборави.

Све наведено а у вези познате болести не односи се на господина П. Коса. Он је кувар без

искуства, тачније, из нужде. Он лако уочава дешавања испод свог прозора. Види, улица је оживела. Свако иде за својом шаргарепом. Сви ти људи који пролазе, убеђени су да су баш они били присутни оног дана када је свет стваран због њих. Једино због тога они не размишљају о смрти, грабе даље, што даље, до...

П. Кос чека да се пасуљ охлади па да га баци у клозетску шољу. Грех ће починити, није пасуљу место у таквој шољи. Опет, није он крив зато што свет није савршен, ОН негира своје постојање а то га са правом лишава греха, зebње, страха, неизвесности... Шта ће бити с њим после неизбежне смрти убеђен је да зна – биће МРАК! Тачније стопиће се с мраком, густим, црним, непрозирним. За разлику од утробног, мрак раке је без покрета. Шта ће и ко ће се побринути о смраду у стану није га брига. Да се узда у немогуће, толико излапео није. Знано му је, нико није одвојио небо од земље па неће моћи ни он. Завиди онима који су у вечитој заблуди да су небо и земља много удаљени. Ништа у природи није тако блиско као небо и земља.

Људи и даље пролазе. Уместо пролазника П. Кос одједном види поток из детињства. Поток уме да жубори, људи све више разговарају повишеним тоном, псовке им постале драже од лепих речи. И не само то, свако од тих пролазника једино је посвећен себи и својим проблемима, илити, *илега своја џосла*. Они малобројни, жељни разговора, у страху шапућу. Већина користи мобилни телефон

и јуначки псује оног који је на сигурном одстојању. Јасна и гласна реч данас је реткост. П. Кос завиди птичјим кљуновима на песми и мрвицама.

Господин Кос годинама игра своју игру, то јест, негира свако постојање. Он, који у доколици прати сва збивања, било, доле на улици или на малом екрану. Има ту (не) срећу да станује у строгом центру града. Он воли да каже - у центру (з)града. Зграде, по њему, чине град, још га не чине људи. Волео би он да је обрнуто али није тако. Људи и даље пролазе... пролазе... Ретко се деси да иста особа прође два пута. Зато воли речне таласе; прођу једном и никад више. Пасуљ никако да се охлади а отужан мирис бива све неподношљивији.

П. Кос своју осаму не сматра суровом. Он није жртва, он није ништа од оног што би се дало именовати. Не жели да лаже себе, увек је маштао о спокојству. Опет, ни спокојство нема своје истинско поимање. Свеједност није спокојство. Љубав још мање. Мржња, никако! Зими кроз прозор гледа мрке дечаке како упорно и спокојно држе смрзнуте шаке не би ли неко у њих нешто спустио. Делују спокојно за оног који их посматра. Привид или истина? Смеје се самом себи. Којег ли примера за спокојство. Спокојство је вероватно на белом коњу. Тачније, принц на белом коњу мора бити спокојан. П. С. одмах исправља самог себе, реч мора замењује са – требало би. Господин Кос долази до закључка да апсолутна слобода као и

спокојство не постоје. Ипак, он није волео празне приче, џепове, фрижидере, обећања... Аристотел, и с њим остали физичари, све до Торичелија, веровали су да постоји у природи принцип које су назвали **хоррор вацуи**, па су чак мислили да се због тог "страха од празног" у пумпи подиже вода. Цитат се појављује и у другом облику: *Природа не ѡрии ѡразнину*.

Дуго се смеје. Уистину, да ли је човек део природе? У последње време много размишља. То не значи да се његов ум помрачио. Мада, све чешће мрмља себи у браду: све се смрачило, помрачило... Зна он да са годинама спласну нада и снови а у човеку се пробуди вера у немогуће.

П. Кос отвара фрижидер, узима флашу и из исте дуго испија црно вино. У вину је истина, гласно каже и заразно се смеје. Махинално, овлаш притворена врата у кухињи, где нема балкона већ једино жардињере, широм отвара. Спокојан је, једноставно, има жељу да полети... тачније, да покуша.

- Полети већ једном – шапуће му неко невидљив али јако убедљив. Господин Кос до тог тренутка није био послушан човек. Напротив! Ипак, дође и тај тренутак кад човек постане послушан не водећи рачуна о узроку и последици.

У том тренутку, сасвим случајно, комшиница је *одврнула* радио до даске. Груну песма: *Неке ѡщице никад не ѡлети*. П. Кос донесе одлуку да и он буде једна од тих птица.

Драган Ј. РИСТИЋ

Ниш

СНОЈАВЉЕ

У глуво доба ноћи пустом улицом неко пролази и пева. Њих неколико. Певају из свег гласа. Притрчавам прозору, грдим и псујем. Праве се да не чују или су толико пијани да заиста не чују.

Не, не, није глуво доба, већ подне. Лежим мирно у свом кревету и не знам да ли сањам некакво певање на улици. Мрзи ме да устанем и нешто предузем. Задржавам светачки поглед са манастирске фреске.

Човек преко пута мене за столом у кафани пијано о нечему блебеће. Потом нешто и запева. Трпим и трпим, а онда га жвајзнем и кажем да је доста.

Не, не, није у кафани. Седим на клупи у парку. Поред мене човек трпељиво слуша моје жалопојке. Још да почнем и да наричем. Верујем да му дође да ме одалами и оде.

У читаоници сам. У друштву оних ћутљивих, у питај бога коју материју удубљених.

Неко време читам, али ме тишина нервира. Почињем гласно да певам. То је моја омиљена мелодија из шездесетих година. Без обзира на све гласније негодовање.

Не, не, била је то нека песма са почетка седамдесетих. А певао сам је јер су сви плакали на погребу тог кантаутора. Његова најпознатија композиција не сме се заборавити, па ни сада када је само ја певам. Од муке и жалости.

У кревету је најлепше, шапућем себи тихо. Иако га је Хајне називао „гробница од душека“. Треба га наћи. У мраку кревет је непрепознатљив, чак неопипљив. Бауљам мртав пијан.

Не, не, то ја певам са другарима и не пада нам на памет да у ове касне ноћне сате идемо у кревет и наспавамо се. Неко нас гадно псује, али ми настављамо. Кревет нам неће побећи. Кад тад.

Вишомир ЂУРЧИН
Зрењанин

ЉУБИЧИЦЕ ИЗ ШТРИКОВА

Те мирисне, касне мајске вечери живо је било на тераси ресторана поред шеталишта уз Драву. Заваљена у широкој, удобној столици између некад својих најбољих другарица, погледом сам прелазила преко веселог друштва с којима, ето, прослављам 50 година од матурирања у осјечкој гимназији. С обзиром да смо се досад врло ретко састајали, посебно у време ратних деведесетих, неке сам једва препознала. Носталгија, близина краја животног пута, мање пословних обавеза, шта ли, учинили су да се скупио приличан број некадашњих матураната.

Организатори састанка кретали су се од стола до стола, дискретно покушавајући да наметну теме везане за згоде из гимназијских, аполитичних дана средином шездесетих година прошлог века. Бремените теме ратних догађања деведесетих у тој вишенационалној средини покушавали су да прекину и некако преусмере, али је то после неколико пића било углавном неизводљиво!

Матуранти који су остварили успешне каријере, посебно у Загребу или иностранству, некако су се издвајали од осталих по колима са којим су дошли, елегантној гардероби, живом разговору који су водили. Седокосој господи су

углавном дугмад на капутима водила неравноправну борбу са нараслим стомацима, као што су и многим напирлитаним дамама слојеви креме и утегнуте вечерње хаљине тешко скривали године... Све то присутне госте није мотивисало да се одрекну славонске закуске, где су кулен, кобасице и урнебес намаз били главни састојци. Нису одустајали ни од главног јела, надевених телећих прса на славонски начин!

Док су раније за приказивање слика деце, унука, кућних љубимаца, кућа, викендица, са путовања, служили албуми, сада су апсолутни примат преузели паметни телефони.

Вечерњи ветрић са реке, мириси пробране хране и звуци евергрин музике из угла сале, стварали су опуштену атмосферу, а прсти временских матураната готово за сваким столом неуморно су се превлачили преко екрана. Сlike породичних успомена потуране су суседима за столом негде дискретно, а негде баш упорно и агресивно! Помало незаинтересована за туђа породична дешавања, сконцентрисала сам се на оркестар који је управо свирао стару, познату песму “Због једне дивне црне жене”. Ови носталгични звуци су ми помогли да у мислима одлутам до безбрижних гимназијских дана, па још даље, до одрастања у Боботи.

*

Док сам отварала капију испред већ нестрпљивих коња који су задовољно рзали,

крајичком ока запазила сам како из очевог цеџића на штрикову, џемперу од грубе вуне, извирују љубичице.

Жељно сам са млађим братом и сестром, близанцима, очекивала родитеље, док нам се око ногу мотао мој верни пратилац до школе, несташни Пики и весело лајао. Као што је име јачег и послушнијег коња увек било Путко, тако је и Пики било вечито псеће име. И онда као и сада, када пас од старости угине, сахрањује се иза сламе у присуству деце и унука и тако деца одрастају у реалном свету рађања, живота и смрти. Са свега 4 разреда основне школе отац нас је генијално васпитао...

Стајала сам задовољно поред каџије усправно, као да се спремам да поднесем рапорт родитељима – да су све наложене радње извршене да је све под контролом. Посебан изазов је било окретање великог точка круњача за кукуруз. Због његове висине у горњој тачки сам се испомагала хоклицом и ногом. Мајка је пажљиво осмотрила двориште и уверивши се да је све у реду, чврсто ме је својом руком, огрубелом од пољских радова, стиснула за надлактицу и пољубила у раздељак. Тај стисак руке и пољубац поновио се и много година касније, средином деведесетих, када је мајка била на дијализи у Сомбору и већ тешко болесна. Са тешком муком успела је само да ми слободном руком махањем упути последњи поздрав...

Са прикривеним осмехом и узбуђена, сачекала сам да отац сиђе са кола, благо ме

помилује по глави својом огрубелом, сељачком руком и пружи ми везу мирисних љубичица. Те љубичице остале су ми у сећању за цели живот...

Знала сам где их отац бере, на једној ледини поред пута на уласку у место. У мислима сам га видела како зауставља коње, силази са кола, пажљиво бере мирисне цветове за своју љубимицу и побожно их смешта у џепић свог штрикова, који је мајка недавно наштрикала.

И много година касније, у време мојих осјечких, школских дана, док сам се шетала обалом Драве, непогрешиво сам пролазила те љубичасте струкове и упијала мирисе прохујалог детињства...

После обилне вечере и доброг кутијевског вина "Shardonney", атмосфера на тераси ресторана је прилично живнула. Првобитна укоченост и одмереност потпуно је нестала. Када се на улазу у ресторан бојажљиво појавила старица нудећи кавалџерима каранфиле и руже, настала је општа трка присутне господе да својим некадашњим другарицама из школских клупа приуште мирисни цветак. Лице старице је било заклоњено марамом и могао се уочити само њен уплашен поглед према шанку и кухињи.

Очигледно није имала сагласност персонала за ову продају. Нешто ми је у њеном погледу било необично и познато, па сам на њено питање ружа

или каранфил, понесена ваљда својим претходним размишљањем, само одвратила: љубичице. Болно је само одмахнула главом, а ја сам се, да бих спасла ситуацију, брже-боље одлучила за ружу.

На излазу из ресторана, док сам са другарицом чекала долазак таксија и удисала пријатни мајски ваздух после кише, из тмине поред улаза појавила се она старица са цвећем. Пришла ми је, из цепића на свом неугледном, црном џемперу, извадила љубичице и пољубила ме у разделац. Потпуно збуњена, прихватила сам цвеће и слободном руком покушала да извадим новчаник. Снажан притисак кошчате руке за надлактицу одвратио ме је од те намере, док се старица повукла у мрак поред улазног трема. Кроз задњи прозор таксија упијала сам старицу погледом. Док сам се удаљавала, сасвим јасно сам видела како ми махањем упућује поздрав.

Панично сам замолила таксисту да се врати, али старице није било нигде. Само су конобари скупљали столњаке и збуњено ме гледали док сам тумарала око ресторана.

Понадала сам се само да овај надреални додир са светом мог детињства није последњи...

Данијела МИЛОСАВЉЕВИЋ
Нови Сад

ЛУТКА

- Бранко, престани да ми се мешаш у живот!

- Нисам ја за тебе Бранко, ја сам ти отац и рећи ћу све што мислим.

Погрбљени човек у избледелој карираној кошуљи стајао је у довратку собе, која је изгледала као да је олуја пројурила кроз њу. Пролазио је поново кроз мизансцен животне представе која се недавно одиграла у њој. Разбацане ствари, отворене фиоке и допола затворен шифоњер оцртавали су бес којим је ова соба донедавно била испуњена. Сад је све било мирно и тихо, обасјано понеким зраком сунца који је успео да се пробије кроз шаре испране полупоцепане завесе на прозору. То су били јединствени тренуци када је подрумски стан у Гогољевој улици био додирнут топлотом овоземаљских дана.

Поглед му је пао на лутку која је гротескно испуњавала ћошак собе, изврнуту наглавце и са сукњом палом преко главе. Пожурио је до ње, као да се бојао да ће се повредити ако и даље буде у том положају. Подигао ју је, поравнао сукњу и нежно сместио на средину пустог кревета. Више није могао да издржи. Јецаји су почели да му потресају цело тело, које се још више погрбило. Сео је на ивицу кревета и својим великим

испуцалим, жуљевитим шакама зграбио нехајно одгурнуту постелину. Стискајући и гужвајући је, давао је тако одушка свом болу, пуштајући сузе да остављају тачкасте трагове.

Повијена фигура оца наднела се над столом. Испред њега су се преплитали дим од цигарете и тек скуване кафе, које је он пратио заогрнут у своје мисли.

- Само ти иди! Велика си девојчица, а велике девојчице одлазе са стилем. Само ти иди и спали све мостове за собом, јер ако се вратиш, овде ћеш наћи само згариште и неће бити никога да те дочека. И неће ме болети јер сам ја тако одлучио. Бранићу се отупелошћу. Отупећу све док бол не оде из ове куће, а онда ћу се против отупелости бранити проналажењем вере у љубав. Као љута гуја уједаш, морам ти одати признање. Не сећам се да сам те ја томе научио. И само тај израз мржње на твом лицу. Браво! Врхунско извођење за сваку похвалу. Маестрално си ову игру одиграла.

Устао је и сипао себи чашу воде јер му је у устима била пустош, као и у његовој глави. Жудно је пио воду у великим гутљајима не би ли је одагнао. Када је стигао до дна, искривљени лик измученог и избораног човека гледао је у њега. Подигао је чашу као да некоме наздравља, а онда дрхтавом руком спустио музгаву чашу у зарђалу судоперу.

Мачка се лењо подигла и протеглила, а затим, дошавши до Бранка, умиљато почела да му се умиљава око ногу.

-Мало топлине за промену, прокоментарисао је Бранко, и узео мачку у наручје.

Вратио се за сто стављајући мачку у крило, а она је осетивши сигурност у окриљу свога господара почела да преде. Наставио је да пије кафу мазећи мачку у исто време. Хипнотисано је урањао прсте у њено крзно, пратећи покретима ритам задовољног оглашавања.

- Ја сам мушкарац и ја не плачем! Ја не плачем, то је само одраз њених очију у мојима. Ја сам она, а она је ја. То је тако било, и увек ће бити. Ламентирао је човек над сликом копије сопственог оригинала.

Јутро га је затекло у кревету будног, погледа упртог у лутку на дрвеној столици у ћошку собе. Затворио је очи и прошапутао:

- Молим те Боже, чувај је где год се налазила, и не дозволи да јој се било шта лоше деси.

Девојка је легла у кревет. Грчевито је рукама навукла ћебе до врата и још једном осмотрила собу у којој се налазила. Пригушено светло лампе с ноћног сточића дало је сјајно баршунасти тон великим златним цветовима на избледелим тапетама, а они су њој донели привремени мир. Окренула се према лампи која је

памтила и боље дане, вероватно купљеној на некој
бувљој пијаци, а пре него што је угасила светло
промрмљала:

- Боже, чувај га.

Душан МИЛИЋЕВ
Жиџиџиџе

ПОЗНАВАЊЕ СТРАНОГ ЈЕЗИКА

Половина је јуна. Време испита на факултету. Чекам полазак воза за Загреб, а време упекло. Спарно. Нигде да се склониш и удахнеш свежег ваздуха, а одужило се време до поласка због кашњења од само стоосамдесет минута (увек се кашњење објављивало у минутима, а не знам зашто) међународног воза Атина – Цирих.

И најзад стиже дугоочекивани воз. Тражим купе и проналазим резервисано место у купеу где већ седе петорица младића, који су негде раније већ ушли у воз. Наздравим: „Добар дан“. Неки од њих одговрише, а ја се одмах прихватим књиге и прелиставам странице, јер ме чека испит из уставног права.

Недуго потом, већ код Земуна, чујем да разговарају на албанском. Не смета ми ништа. Напротив, препуштам се читању књиге, а онда пређем на „Политику“ и „Спорт“, а иза нас остају обриси сремског простора и полако прелазимо у Славонију. Пре тога воз је стајао у Сремској Митровици и Шиду, да би дужу паузу направио у Винковцима.

Младићи причају међу собом, а ја ништа не разумем, али не узимам то на ум, јер сам се препустио својим мислима и будућим обавезама.

И онда, негде око Славонског Брода један од њих устаде и нешто им рече, а они по команди сви усташе и одоше. Схватио сам да иду у вагон-ресторан.

После неког времена погледам десно од себе и видим новине на албанском, „Рилиндја“. Узех из знатижеље и почех са прелиставањем. Иако ништа не разумем наслућујем о чему би могло да се пише, јер сам се пре тога информисао из „Политике“ о актуелним догађањима, а није било много разлике у појединим текстовима ни у „Рилиндји“, поготово што су неки текстови преузети од „Танјуга“, а неки од „Ројтерса“.

Готово на самом крају видим и укрштене речи које ме заинтересоваше. Покушавам да нешто решим и, иако без дозволе, упишем понеку реч. Видим под један водоравно: „Романи Лав Толстој“. Напишем „Ана Карењина“, јер је било толико словних места, па онда „Метрополи Бјерманија“ и упишем „Берлин“. Упишем још неколико речи за које сам претпоставио да би могле бити као одговор, јер се радило о латинским називима и оставим „Рилиндју“.

Потом се препустим лако сну кад негде после више од пола сата враћају се младићи и свако заузима своје место и наставише свој весели разговор.

Онај што је седео десно од мене узме „Рилиндју“ и после неколико минута погледа према другим младићима и нешто их упита, јер је неко покушао да реши укрштене речи. Показа и

руком према укрштеници. Вероватно их је питао да ли је неко од њих узимао „Рилиндју“. Они су слегли раменима, а он онда погледа према мени, а ја мртав хладан готово незаинтересован.

Од тог тренутка у купеу потпуни тајац. Више ни реч нико од њих прозборио није. А могу да претпоставим шта је било тада у њиховим главама. И у њиховим размишљањима. У сваком случају изазвао сам сумњу код њих у то ко сам и шта сам. Вероватно су помислили да познајем албански језик и ко зна шта све нису мислили.

До Загреба је путовање протекло у мртвој тишини, а ја сам уживао у некој врсти своје победе. Нисам ни имао намеру да изазовем код њих такву реакцију. Све се догодило спонтано. А да ме је питао за „Рилиндју“ сигурно бих му рекао да сам ја то покушао да се мало поиграм „познавањем“ албанског језика.

По изласку из купеа на загребачкој станици поздравио сам их речима: „Поздрав момци и срећан пут“, јер је очигледно да су настављали даље. Међутим, отпоздрава није било.

Да ли су се осећали на неки начин насамарени или већ некако другачије, тек само ме је онај са „Рилиндјом“ погледао попреко и мрким изразом лица можда и мени пожелео срећан пут.

Милораг МАРТИНОВ

Зрењанин

ТОРЕАДОР

Чувена шпанска Корида! Од априла до краја октобра, недељом и празницима, велике округле арене широм Шпаније, пуне су најразличитијег света како домаћег, тако и радозналих, страних туриста. Plaza de toros, Corida de toros!

Представе обично започињу свечаним звуцима фанфара и парадом коњаника-пикадора са копљима, бандериљерима и затим матадорима тј. тореадорима.

Након свечаног дефилеа и поздрава, у арену се пушта бик који јурећи по арени бива све више разјарен. Најпре га два коњаника копљима гађају у грбину наносећи му отворене ране које га још више разјарују. Коњаници се затим повлаче и у арену наступају бандериљероси са бодежима у облику стрела који настављају крвави пир.

Када јурећи их по арени и услед умора и крварења бик мало малаксава, у арену наступа звезда представе, сам матадор-тореадор. Држећи у руци мач и црвени плашт, он изазива бика да насрће и вештим, за око задивљујућим готово балетским покретима тела, избегава директан сусрет са роговима разјареног бика. Те бравурозне фигуре тореадора и сваки промашај бика тј. његово налетање на црвени плашт, публика у арени у трансу поздравља са чувеним «О-ле!».

Када се заморена животиња примири, тореадор му прилази спреда и вештим убодом мача, баца бика на тло, практично задаје смртоносни ударац. Публика френетично поздравља тореадора, док пар коња одвлачи убијену животињу из арене. За једну представу обично буде убијено по шест бикова.

По одношењу из арене, убијене бикове одвозе до кланица где се затим месо прерађује и носи ресторанима и месарама.

Армандо Домингез, један је од чувених тореадора шпанских арена. Његови наступи су гаранција да ће арене бити пуне до последњег места. Његова виртуозност, храброст и надасве вештина уврстиле су га у листу врхунских мајстора ове специфичне професије латино земаља. Гледао се очи у очи са најбеснијим и најопаснијим биковима Иберијског полуострва.

Тог септембарског поподнева 1996. године, опет је устрептао масу мадридске арене доводећи је до екстазе. За њега је то била само рутинска представа, као многе до тада.

Као и многе вечери после борби, са својим друштвом у којем су били његови пријатељи и учесници кориде посетили су чувени мадридски ресторан у близини Plaza de toros. Вечерали су као и обично уз чувено шпанско црно вино док су се на подијуму чуле гитаре у ритму и плес фламенга. Владала је веома опуштена атмосфера после напорног поподнева. У једном тренутку, чувени

Армандо изненада је забацио тело уназад, ухватио се за грло, и сав помодрео, срушио се са столице.

Пријатељи су му у тренутку прискочили у помоћ и увидевши озбиљност ситуације, одмах позвали кола Хитне помоћи. Пошто на лицу места нису могли да га интервенцијом лекара поврате, хитно је пребачен у оближњу болницу. Нажалост, било је касно, помоћи није било. Армандо Домингез је преминуо.

Лекари му нису могли помоћи, угушио се залогајем који му се заглавио у грлу. Био је то повећи комад шницле, вероватно бика који је ту негде настрадао у некој арени Кориде. Неки су сматрали да је то била можда освета неког настрадалог бика за његове грехе почињене у арени.

Даринка КРУНИЋ БЈЕЛИЦА
Обреновац,

ГРОЗДА

*Грозда – шешкица десној крила –
шамо где су мали ђаци.
“Видим све, нико ме не шрешира.
Имам један проблем
– имам меко срце”.*

“Склањај се, бре! Само што сам пребрисала ходник”. Значи, Јово наново! Опет ћу закаснити на аутобус, а онда шипчи пешке. Добро је за линију. Баш ми је то највећа брига. То је битно овим младим професоркама које мисле да су најлепше и... све нај. Прођу без “добар дан” и стварно ми се чини да нас доживљавају као део намештаја. Намирисане, “небеске” само прођу и буље у телефоне. Да, а бране деци те нове машине за дружење.

Када се само сетим, какве су госпође некада ишле овим ходницима. Обичне жене, али, брале, посебне. За њих нисмо биле чистачице. Имале смо своја имена. Знале су да нам се нађу када затреба. Било је и међу њима оних висинских, али много мање. Данас се стварно осећам као број.

“Оно маторо гуњало”, каже математичарка.

Баш ме брига шта она мисли о мени.

“Ленчуге, опет кафенишете”, загалами директорка, онда ме пошаље да јој купим доручак или уплатим рачун у банци на крају вароши.

А мене стигле године. Шта ми тек понекад природе малци! Искључе усисивач, проспу воду, поломе саксију... Онај Филип, другак, баш је ђаволан. И мајка је његова била “на триста обртаја”, а данас диван родитељ, брижна и нежна. Увек све дође на своје. Тако се изгаламим, а онда ми буде жао.

“Пусти их, Гроздо, нека се излудују. Шта знаш шта их све чека сутр,” кажем себи. Осетлива сам на њихове сузе, модрице. Никада поред њих нисам сама, иако немам своју децу. Није ме Бог обрадовао. Имам ову туђу децу и са њима све њихове петице и оне друге, љутњу на учитељицу због лоше оцене. Врло често оговарају ове мале трачаре.

“Знала сам све, а она баксуз дала ми 4+. Поклањам јој +”.

Ту су и она друга деца која некако преко ноћи порасту – ошине их живот, а мени жао, жао до Бога. Боли ме свака њихова мука. Сви мисле да сам обична неписмена сељанка која само зна да риба ходнике. Е лепи моји, није Грозда глупа. Па не може глупа жена да прави онакве ванилице и да чита понешто и између редова.

Ове године су ми за осми март поклонили метлу и на њој велика машна. Враголани. Чега су се само сетили. Београдски ђаци су другачији свакако. Ови моји приградски су ми прирасли за

срце. Посебно су ми драги они мали гарави из музичке колоније – моји циганчићи (Роми! Свашта.):

“Гроздо, ће ми даш метлу да истамбурам оног Марка са све његове петице. Каже ми да сам труба”.

Тако се ми дружимо. Ма лепо до неба.

За две године идем у пензију. Не радујем се. Шта ћу без њиховог смеха, хаоса, суза? Како ћу се навићи на тишину и самоћу?

А ону метлу са машном чувам. Понећу је када одем. Шта ћеш. То је, ето, неки живот.

“Грозда сељанка”, ма баш ме брига шта мисле тамо неки леви.

Зоран ДОДЕРОВИЋ
Нови Саг

КАШИКА

За деведесети рођендан купили смо деди кашику у ТВ шопу. Најновији модел, са бежичним преносом података и дигиталним читавањем на екрану. Деда је навикао на стару кашику. За њу га вежу успомене. Од есцајга који је добио за женидбу, остала је још само кашика. Ножеви и виљушке су одавно одслужили своје. Нови поклон је чудо технике. Има програматор за године старости, одмерава просечну брзину и број залагаја, има уграђен аларм за прекорачење брзине гутања јела.

Кашика је еколошки чиста, има гаранцију од две године, а декларација исписана крупним ћириличним словима намењена је за домаће тржиште. На њој између осталог пише: *Чувајте вољене пензионере. Правилном употребом кашике продужићете им животи, а самим тим омогућићете и вашој породици да преживи тешка времена.*

Прославили смо дедин деведесети рођендан у кругу породице. Деда је био радостан, отпевао је своју омиљену песму из НОР-а, „Ој, Козаро“. Са сузама у очима сећао се ратних и поратних времена, када је земља у свему оскудевала. Чим је прешао на јело, кашика је сигнализирала да је направио залагаја више. После киселе чорбе паприкаш који смо укусно спремили био је вишак.

Појешћемо га ми у сласт, нека је деди здравља. Кашика ће му даноноћно контролисати притисак, број откуцаја срца, ниво холестерола и шећера у крви. Ако бог да, дочекаћемо и дедин стоти рођендан. Дигитализација је чудо. А још веће чудо је како незапослен човек данас са туђом пензијом може да преживи.

Никиџа БАНИЋ
Инђија

ТЕСТ

Полагање теста на возачком испиту је веома гурава ствар. Да нема преписивања, заокруживања туђом руком, помагања појединих у комисији, сумњам да би велики број наших сународника положио.

Зашто је то тако?

Па, сва три, а негде и више одговора на неко постављено питање нуде се као тачна – што она у суштини и јесу – али за комисију само је један тачан, онај који су они наумили.

Нисам хтео да причам о тесту – њега сам положио из прве, већ о вожњи. Јер, једно од битних правила (не саобраћајних) је да при полагању возачког испита негде мора да запне. Код мене је запело на вожњи.

Први пут, на раскрсници сам изводио окретање. Паднем. Мислио сам да сам га теоретски добро изводио, само сам воланом затајио. Кад оно: зет ми рече да ни теоретски нисам то знао, јер на припреми то нисам вежбао. Мора да је инструктора мрзело да то радимо.

Други пут, пао снег, а ја све време вежбао на сувом. Клизао сам се, а волан није слушао.

Трећи пут ме је члан комисије два пута заустављао крај пута, и поново укључивао у

саобраћај. На крају не издржа: “Човече, чујеш ли мотор? Видиш да је ручна нагоре повучена?”.

Могу вам рећи да је ауто брујао са подигнутом, као и са спуштеном. Како нисам одмакао далеко од старта полагања, вратих се. Други члан ме утеши: “Штета тако добро возите уназад”.

Четврти пут нисам стао пред поштом, пред знаком обавезно заустављање, пред којим две недеље испред овога није стао мој пријатељ Гордан. Кад ми је он причао, ја сам се крстио: знак је тако велик, као пун месец изнад саване. А, ето, ни ја не стадох.

Пети пут већ сам био оптерећен вожњом. Питао сам се када ћу већ једном положити. Помишљао сам и да одустанем. Како ћу? Купио сам ауто, стајао је у гаражи. Иначе, да га нисам дотерао, питање и да ли бих се више малтретирао полагањем.

Седнем у ауто, поред мене у димијама (таква је била мода) села је црвенперка, члан комисије, са натеклом блузицом. Иза, крезуби полицајац, други члан. Уњао је отпозади и читао дневне новине. Предадох папире сисатој. Она их је загледала, а мени рече да пустим ауто у погон. Извршавао сам операције: ретровизор, подешавање седишта, убацивање кључа... тачно: прво сам спустио ручну, за сваки случај. На крају кренух да се вежем сигурносним појасом. Пребацио сам га преко себе, али су проблеми наступили када сам десном руком узео други

краћи део појаса да би их спојио и себе осигурао. Крај у крај неће. Покушам још једном. Не вреди. Сад мало на силу. Неће па неће. Патио сам се док се она до мене не огласи: “Како ћеш кад гураш код мене”. У страху сам узео крај њеног појаса.

Полицајац (видео сам га у ретровизору) се насмешио.

Само да се он откравио.

Црвенперка рече куда да кренем. Пред очима ми се указа добро позната путања, већ сам возио њоме на полагању. У вожњи сам посебно обратио пажњу на места где се обично пада. И после обиласка града вратим се са комисијом на почетно место.

Они се већ пантомимом договорили. Положио сам.

При изласку из аута сетим се Горанке која је прошли пут, док је чекала да полаже, плакала.

Поздравим се са комисијом, поскочим од среће – онај Горанкин плач губио се у пискавој сирени камионције на главном путу.

Сшамен МИЛОВАНОВИЋ

Ниш

НИКАД ВИШЕ

Њих двоје становали су преко пута нашег стана у приземљу. Тихи, средовечни пар без деце. Драгољуб је, као и мој отац, радио у општинској управи. Његова Душанка није радила нигде. За разлику од моје мајке, која је, иако затрпана послом око нас – дечурлије и кућанских послова, налазила време да са комшиницама свакодневно испије и по неколико кафа. Душанка је излазила из стана само суботом кад би одлазила до пијаце и продавнице. Сваког јутра, испративши Драгољуба до улице, враћала би се у стан, пребрисала прашину са намештаја, спремила ручак, а потом села у фотељу леђима окренута прозору и читала јучерашње новине које је Драгољуб, као и мој отац, редовно с посла доносио кући.

Вративши се из канцеларије, за време ручка, Драгољуб је све чешће запажао да су Душанкине беоњаче црвене, подочњаци подбули а капци плаво осенчени као после плача или какве очне болести. Она се на болест није жалила, а он није имао храбрости да је пита зашто је плакала јер се делимично осећао кривим што у њиховом стану, највероватније, дете неће никада закмечати. На ту тему, као по пређутаном договору, одавно су престали да причају. Обоје су мислили да се онај

други помирио са судбином и оним што им је она доделила.

Једно од другог скривали су оно осећање туге, немоћи и подсвесне зависти које су се стидели, трудили се да их из свести потисну док су послушкивали цыку, смех и грају гомиле несташне комшијске деце у заједничком дворишту.

Прошло је доста времена а стање се није мењало. Драгољуб је одлучио да са њом о томе озбиљно поразговара. Дошао је раније с посла, ушао у двориште, застао за тренутак да још једном размисли како да започне разговор о проблему за који су се обоје чинили као да га нема. Пришао је прозору да види шта ради, да процени да ли је погодан тренутак за то. Душанка је, као и обично у то време, седела у фотељи. Раширене новине лежале су јој у крилу, а она је марамцом брисала сузе које су јој, као вода из кладенца, низ образе текле. Ушао је журно у стан.

Изненађена и затечена, Душанка није могла да се прибере, и даље је седела с раширеним новинама на крилу. Пришавши јој, Драгомир је видео да су пред њом странице са сликама покојника, читуљама и некролозима...

-Је ли неко твој ту? – питао је.

Душанка је одмахнула главом и још неутешније почела да рида.

За тренутак помислио је да је можда видела слику неке од својих девојачких љубави, нешто непријатно и болно штрецуло га је у грудима.

-Да није умро неки твој познаник, пријатељ? – није могао да примири талас љубоморе који га је заплавио.

Она је и даље одмахивакла главом.

-Зашто онда плачеш, за ким?

-За свима њима, Драгомире... Погледај како су лепа и млада и стари, добри, племенити, а тако сами. Не знају колико су били вољени, како се неутешно тугује за њима, мој Драгомире... – опет је бризнула у плач.

-Па, ти ниси нормална!... Људи умиру и гину сваки дан. Свако над својом несрећом плаче... не можеш ти, Душанка, за сваким... Једнога дана и ми ћемо... – заустио је да каже, али се уздржао уплашен да ће то изазвати нову навалу суза, да ће је подсетити да за њима неће имати ко да залелече.

-Никад више... Можеш ли да замислиш то, Драгомире; сви они никад више неће видети оне које су волели, никад више неће њих нико видети... никада више они Сунце неће угледати... Никад више...

Загрлио је, склопио новине и сео крај ње.

-Свако живи колико му је речено, колико су му суђенице одредиле, неко дуже, неко краће...

-Тако, тако је кратак живот – грцаво је шапутала.

-Не бој се ми ћемо колико и Метузалем живети. – шалећи се покушао је да је примири.

-Мало је, кратко то, мој Драгомире...

-И девет стотина шездесет девет година за тебе је мало?! – изненади се он.

-Све што има крај, ма колико дуго било, на крају, кратко је. А то је та страшна истина; никад више... – погледала га је равно у очи и после дуго времена, као у првим данима брака, привила се дрхтаво уз њега.

-Тако је то у природи, или ако ће ти бити лакше; тако је одредио Бог...

-Неправда је то, мој Драгомире, неправда...Бог је неправедан. Роди се човек, прогледа, осети све лепота живота – процвета и... свене – нестане све...

-И? Шта се ту може? Може ли се то променити?

-Зато и плачем... Због тог; никад више... Зашто нас Бог кажњава, зашто нас је стварао, зашто се игра са нама?

-А загробни живот, а Рај...

-Неко, ко је желео као ти мене да утешу, који су се као и ја питали зашто је то тако; измислио је Рај као наду, утеху...

-Оно што ми не знамо и не видимо не значи и да га нема – да не постоји, – казао је учитељским и благо прекорним гласом, узео је новине, згужвао их и бацио у пећ...

Драгомир је и даље свакодневно новине доносио кући, али је листове с некролозима и сликама умрлих цепао и успут у контејнер бацао. По повратку затицао их је тамо где их је оставио

неотворене, али су Душанкине очи и даље биле уплакане.

Опет је једног дана дошао раније с посла и затекао је како над раширеним новинама плаче.

-И ти купујеш новине. – рекао јој је прекорно.

-Не. Позајмљујем их од комшинице...

Драгомир је замолио мога оца да забрани својој жени да његовој позајмљује било какве новине.

Мајка је као и увек испоштовала очеву реч.

Од тога дана Душанка је после завршених послова у кући излазила из стана и одлазила на оближње старо гробље у граду у коме се већ годинама не обављају сахране. Ишла је редом од споменика до споменика, читала епитафе и натписе, а крај запуштених и ураслих у коров, седела и плакала. Враћала се пре Драгомира, за ручком му се сетно смешила али су је уплакане очи одавале.

-Па, добро, жено, какво ти је то задовољство да свакодневно над туђом судбином сузиш...

-Не можеш ти то да разумеш, Драгомире. То је као кад те нешто сврби, сврби, а ти се чешеш, чешеш до крви и што се више чешеш то те све јаче сврби причињавајући ти оно болнослатко уживање. То зна и може да разуме само онај који је доживео такав свраб.

-Ако те сврби, ти се и даље чеши, а ја ћу потражити неку коју сврби нешто друго и на

другом месту – рекао је Драгомир, слегао раменима и наставио мирно да једе.

Она га је запањено гледала.

Мама се, не знам зашто, смејала док јој је отац причао о Душанкиним мукама и како ју је комшија од несносног свраба излечио.

Душанка није више одлазила на гробље, није читала новине, није ни крај бандера облепљених умрлицама застајкивала, суботом је поред осталих намирница куповала шећер и брашно, недељом месила и пекла разноврсне колаче па их је нама, комшијској деци и осталој дечурлији, која су се са нама у дворишту играла, сетно осмехнута, свакодневно кроз отворен прозор давала.

БАНАТСКЕ ПЕСНИЧКЕ ОРАНИЦЕ

БАНАТСКЕ ПЕСНИЧКЕ ОРАНИЦЕ

„Банатским џером“ узорана је још једна бразда у бесконачном универзуму џоезије доказујући Хелдерлинове стихове да, уџркос тежким временима и оџуђеностџи међу џудима, у себи џроналази снаге да “џеснички стџанује Човек на овој земљи”.

Библиотџека „Бранко Радичевић“ и истоимени Књижевни клуб, џодинама уназад, ору банатске оранице најузвишенијим, најлејшим и уједно најџаснијим оруђем које је даџо човеку да џиме влада и уџравља – језиком и речима!

А има ли лејшеџ сазнања од овоџ? Има ли уџешнијеџ сазнања од чињенице да ће „најневинијим

од свих занимања“ – џоеџским сџваралашџвом,
овај свеџ бар на џренуџак џостаџи лейџи.

У искреном уверењу да џоеџија може
џромениџи све(с)џи, била ми је части иџто сам,
својим учешћем у одаџиру џесама за овај Зборник,
била део још једној у низу „банаџској орања“.

**Аница Гарић,
Дирекџорка НБ „Ђура Јакџић“
Срџска Црња, сепћембар 2018.**

Мирјана ЈЕРОТИЋ
Коџар, Словенија

ЉУБАВ
08.08.

Љубав као 08.08. као зак сећања
На насукане недоречености у заклону уситњене
вечности
где нас престижу растанци, где се умножавају наде
и таложе тишине у преврелом ишчекивању.

Љубав која открива кратковидости, лишава глади
искушеничке душе и дивље руже,
лукаво се појављујући на длану руке којом
потписује своју умешност и гордост.

Љубав за трајања, чија немања су већа
од туђих имања, која се дичи лелујањем шапата
и увертиром бура уљуљкиваних у башти
меланхолије,
у цвећу које нисмо земљи отели.

Љубав 08.08. безазлено кроти погледе луцидно
распршених мисли
и потрвђује занос трена који не може бити близак
прохујалом.
Времешан је тај трен, отежао од ритма самотних
фантазија
срца уснулог у загрљају чекања.

Љубав која догорева у туђим јутрима носећи туђа
лица,
одела, кријући се у напуштеним четвртима, у
напола
срушеним кућама, у претешким корацима
времена
окованих у неверице.

Љубав, расута као кликери остављеним да се њима
одигра игра:
не дозивати прошлост – не надати се будућности.
Љубав семена непроклијалог, препуштеног
јаловом часу
и тешко разумљивом језику који делимо дахом
еона.

Љубав 08.08. изложена двобоју ћутања ником не
дам,
у њеној ватри се губим, у њену светлост тонем,
неповратно испијам ожедне жудње из њеног
бездана
јер желим, да у мени остане и цвета.

Бранка СЕЛАКОВИЋ
Београд

НЕСАНИЦА

Не знам како миришеш.
Не знам како се љубиш.
Шетам улицама које називала сам нашим
тражећи у канделабрима одсјај пене која се слила
на карирани столњак кафане на периферији
у којој смо мокри од лаке пролећне кише
јели мусаку од печурака.
Не знам како дишеш
када несаницом хваташ остатке сећања
на време пре смрти наших очева
наших мајки и дедова. Нас.
Купила сам маленог мароканца
завијеног у најлон да се тако мален не разаспе по
крилу
купила сам маленог мароканца, тако маленог
да ми од удаха његових запаљених ситних цветова
није ништа. Није ми ништа. Само несаница.
На телевизији се емитује Михалкова Сунчаница.
Подморница. Ја сам подморница на дну
Баренцовог мора.
Пространства су велика, велика као Русија
хладна као плочице купатила
на којима лежим сатима, сатима
гледајући контуре испљувака, испљувака
јер несаница, несаница
а на телавизији се емитује

Сунчаница, Сунчанца,
смејем се Михалковим брковима.
И ти си ту. И ти си подморница

Биљана ГРОШИН

Меленци

**ПРЕД СЛИКОМ:
ЉУДИ КОЈИ ЧЕКАЈУ АУТОБУС
НЕГДЕ ПОРЕД ПУТА, ЗДРАВКА МАНДИЋА**

*Смиљки, Зори, Љубици, Гизи, Пави,
Марији, Мили, Пирошки, мени..и...*

Велики кишни простор
Фигуре људи и кишобрани
Заслапљујуће лепљиво сивило

Боцка сребрно трептање
Загрљај неба као трновитог додир грања
Стрпљивост чекања

Неподношљиво стајање

Ишчекивање доласка
Ишчекивање одласка

Годо само што није стигао
Годо само што
Годо са...

Милан ДРАШКОВИЋ

Нови Беотрад

ИСКРА ИЛУЗИЈЕ

Прича што се понавља:
лептир испред светиљке,
плави мустанг сред слике,
пре последњег поглавља.

Неразумним звездама
наше вечно питање –
чекајући свитање,
свет обећан другима.

Усред шапата ветра,
далеко од вулкана,
култ кабуки театра.

Опна што се надима –
енигма једног дана ,
слепи одјек у нама

Предраї РАДАКОВИЋ
Жиџиџиџе

Гривати јунаци оковали зору
Пљунули на себе
Запалили пљугу
Грлате им снајке
Још једном за душу
Отпевале химну
Заставама машу

Још једном су зору
Зајахала браћа

Процветали макови
По пустом булевару
За сламку се хвата
Живот наркомана
Одјекују звона
Опијумског клана
Истекло је време
И њима и нама

Још једном су зору
Зајахала браћа

Послале их сузе
Мајки наркомана
На пут према небу
Висине их неће

Остају у блату
Талог од живота
Умиру полако
Бедници у злату

Милојка БАНДУКА ЈОВОВИЋ

Подгорица

*Обећала сам да нећу џлакаџи,
Али срце џреџворих у сџијење
И, чини ми се да су моји сџи
Исџуњени џјесмом џџице убијене.*

Ана Ахмаџова

ПЈЕСМА ПТИЦЕ УБИЈЕНЕ

Плоса

Сависмо се уз неплодно зрно
Клица му се дубином занијела
Тијесно снити и постеља пати
Обећала сам да нећу џлакаџи

Ширили се невиди и сјене
Стискали се тамни откуцаји
Подигли ме молитва и бдијење
Али срце џреџворих у сџијење

Сновиђењем дане умивали
Проницали у нове темеље
Дамарима као да зазлати
Чини ми се да су моји сџи

Умијећа оклијевају срцем
Недодир се у рукама клати
Загазисмо росом прије сјене
Исџуњени џјесмом џџице убијене

Јасмина МАЛЕШЕВИЋ
Београд

ГУСЛЕ У СВЕМИРУ

Отац ми је прогледао

Путује каменим лађама
Претапа восак у девице

Од толике жеђи
Ниско испушта песме

Треба му носач свемира

Његова се љубав
Лако чупа из корена

Латице се затварају
Као непокретни
Пламенови мора

И у грчевима вену

Отац
Замахује тамјаном

Одбијајући да се покаје

Отац клечи
Бестидно ширећи путеве

Отац
Оставља гусле

Тамо

Далеко

Зоран ДОДЕРОВИЋ
Нови Саг

ЗАСТАКЉЕНИ ГРАД

Испратили смо сваки аутобус погледом
Што из неког разлога жури
Псе луталице нахранили надом
Шетали се пустим улицама, по киши
Посматрали како безнадно протиче време
Кроз гвоздену решетку сливника
Од светиљке до светиљке мерили смо
Растојање између кишних капи
Чекали зрак јутарњег сунца
Да уравнотежи приступ дану
Одгонетали тајни говор птица
Тражили скривену ватру у пупољцима
У гутљајима вина богатство вечности
Нисмо журили никуд
У спорости обичног живота
Изгубљене врлине нађосмо, за нову наду...

Никица БАНИЋ
Инђија

КЛОВН

На згради суда је недавно
освануо овај натпис:
истина не станаје више овде.
У огледалу видим ништа,
а пред огледлом - никога,
уверава сам себе клоун који је
прочитао то на згради суда.

Цев је прислонио себи на чело
пред сам пуцањ, окидање је
извршено знатно, знатно раније.

Спровод је велики повод.
На погребу су му бацали прашину у очи.
Мали човек тек када га згњече
оставља траг, говорили су у поворци
његовог испраћаја велики,
који не прелазе у прах и пепео,
већ у камен и бронзу.

Аутопсија је показала
да овај клоун није носио маску.

Дајана ГРУБИШИЋ
Чесћереї

ПИСМА

Папир све трпи
Зато ти пишем из овог свирепог рата
Из ове главе у торби
Пишем ти о промрзлим прстима
О погледу из ровова
О птицама што ми пркосе својом слободом
Пишем ти о љубави
Чудиш се знам
Нисам никад о њој говорио довољно
Пишем ти о твојем мирису
Док ми недостаје твој глас
Пишем о сновима и јави
О мајци и оцу и о бунтовном брату
О пушкама и звуцима
Пишем ти о људима који су као вукови

Папир све трпи
Али истрпим и ја
Па све што сам написао баћим
И напишем ти само оне редове о љубави
Питам те за неке драге људе
Кажем ти да сам добро и да не бринеш
Да није ни превише хладно ни превише топло
Да сам безбедан
Да људи не гину као што се прича
И да ми недостајеш

Више него што се икад причало

Папир све трпи
Па ми пишеш о новој шари на јастучници
Па миришеш писма и стављаш прамен косе
А папир сав мокар од суза
И сав насмејан од твоје лепоте
На ивицама пожутео од твојих ишчекивања
Пресавио се од твоје наслоњене главе на прозору
И од твог трчања поштару у сусрет

Папир све трпи
Па ти пишем из ове ћелије хладне
Док прецртавам у глави дане
Пишем ти писма које не шаљем
Да са тобом у себи попричам
Да прекратим време које на одмиче
Пишем ти о својој кривици
О сновима са роком трајања
Који ће истећи дан пре него што изађем
Па нећу никад више моћи да их стигнем
Пишем ти да ме не чекаш
А молим се Богу да стојиш у месту
И да се надаш још оним истим надама
Али да ипак живиш са осмехом
И да ништа у животу не зафали
Пишем ти о књигама које овде читам
Сад би се смејала у неверици
Али прочитао сам безброј страна
Пишем ти о тој ноћи лудој
Кад сам се нашао први

На погрешном месту
О секундама које лете
И носе ти живот у рукама
И кезе се а ти не можеш ништа
Пишем ти о оној канти жуте фарбе
Која је остала поред врата
Да ме чека да окречим кухињу
У којој бисмо сад пили кафу
Ону јутарњу ћутљиву

Папир све трпи
Па ми пишеш о факултету
О нељубазној продавачици
Због које си се расплакала
О првој супи коју си сама скувала
И о мало више печеном кромпиру
Пишеш ми о језику
Који савладаваш без проблема
О речима које су сличне нашим
О новој другарици
Прећуткујеш ми симпатију
А као да међу редовима видим
Да ти се очи цакле
Сваки час вадим твоје писмо из кецеље
Па га помиришем наслоњена на шпорет
И замислим своје дете
Како у белом мантилу иде дугим ходницима
Обришем сузе и кажем да све вреди
Отшкринем врата од себе
Да замислим како седиш на кревету
Па седнем поред тебе и пишем ти писмо

Напишем ти да пазиш шта једеш
Да се топло обучеш
Да се клониш лошег друштва
И да за нас не бринеш
Карте су скупе
Возови спори
Али мајка ће ускоро доћи
Да све видим својим очима
Па да ми се сан умири

Папир све трпи
Па ми пишеш да не можеш више
Да су даљине од нас јаче
Да се не живи од слика
Од кармина на коверти
Да јој треба рука на рамену
Кад се смркне у сред дана
А не дуге реченице које касне
И стигну кад већ сама одболује
Кад се сама исмеје
Кад довуче кесе са пијаце
Па јој се проспу јабуке
Између трећег и четвртог спрата
И скакућу тако низ степенице
А она седне у оној сукњи на фалте
И не зна да ли би плакала или се смејала

Папир све трпи
Па ми кажеш не пиши више
Боље дођи
Да се загрлимо као људи

А пара ће бити или неће
И послова неких
Не мора се радити на другом крају света
Јер све ћемо то ти и ја отплатити
Раздаљином између срца
И неће бити карте
На којој се може прстом показати
Тај меридијан
Али ћеш знати ти
И знаћу ја
Шта је некад писало
На том необележеном месту
Избледелом од недодиривања
И од самоће
Врати се
Не желим коверту више да узмем у руке
И да мењам твој глас за мастило.

Снежана ТОМИН
Кикинда

МИ

Можда смо се ти и ја,
губећи време и године
поред других нам суђених,
заувек одрекли надања,
да могли би се срести.
Можда си прошао крај мене
безброј пута
док сам опијено гледала у њега
а да ти није ни пришло к свести
да могле би нам се сенке дотаћи
да срца нам се морају пронаћи
да негде међу звездама стоје
једно поред другог,
име твоје и име моје.
Можда си у животу често
док си грлио неку „њу“
украо мени то место
јер ми је суђено да будем ту.
Можда величина мог отиска главе
одговара отиску твог рамена
можда му је то права намена.
Не знам.
Знам да си ту, да исти ваздух дишемо,
под истим небом
да рођени смо једно за друго,
јер тражим те већ тако дуго,

а можда се никада нећемо срести.
У неком дубоком делу свести,
познајем те из неког кутка прошлости.
Из неког недосањаног сна.
Негде за мене постојиш ти,
као што за тебе постојим ја.

Маја ПЛАВИЋ
Нови Сад

ЗРНО

Распрсло се
крупно и сочно,
изливши утробу
у дрхтаву чашу.

Склизнуло је
у топло тело
помешавши укусе
јулског сунца и чежње.

Зарасло је
оно
свод и таваницу
у страшном грчу.

Засадилa је
та ноћ
опет једно зрно
али нежељено и туђе.

Драган Ј. РИСТИЋ
Ниш

ТИХОСТ

нешто је кврцнуло
нешто је чудно заголицало
и случајност је одјекнула

неко је душу изврнуо наопачке
неко је апокалиптично цикнуо
и сан калуђера се наставио

нико није осетио празнину
нико се обешчашћен није уздигао
и морала је песма да се јави

ништа није авете пореметило
ништа лоше могућности скрајнуло
и у тихост је песма уронила

кошуље се и даље знојем топе
месец и даље људе свлачи
песма је проверена ствар

Таџјана ДЕБЕЉАЧКИ

Ужице

БОЈАМА ДУГЕ...

За Јаноша Месароша

Зарад хармоније великодушности
Треба корак даље.
Црни јахачи својим науком,
Ређе јауком,
Покрећу навику – на дохват руке.
Са муком,
Уклањају трулеж болесног ума.
Превелика је сума
У игри жеља.
Потребе у мислима се роје,
Али како ствари стоје,
Мења се израз, начин...
Не постоји излаз
Кад лова је зачин.
Насмеши се, утеши
Заљуљаним ветром!
У сенци ноћи дишу,
Заједно кидишу без чврстих теза
Црни јахач и кишна принцеза!
Човечанства – пророчанства
Од играча успомена бежи!
Донеси благослов, срећу што снежи.
Покривај груди цвећем,
Маштај умећем...

Осликај струк какве Мадоне...
Чувај се прохтева неке Саломе.
Вредно са стилем изглади бол
Чини чудеса која, као фол
Допиру са небеса!
Имена многа, живеће за све времена.
У зору се дан буди у сјају бремена.
Јахачи се њишу уз плес
Док поносно предњим ногама
Искаљују бес и стрес.
Искрзана радост окрњене дуге,
Из нечије младости,
У којој нема друге свилене гриве ни бисерних
очију ...
Рађа облачна јутра
У којима сахрањујемо данас,
Због бољег сутра.

Сања РАДУЛОВИЋ

Добој

НА ПУТУ

На другом полувремену живота
не служе пјенушава пића
за враћање илузија.
Некада није било потребно
мјерити колико је остало до краја
јер пут се чинио довољно дуг
за падања и устајања.
Некад је било лако заљубити се
у књигу, пјесму, дрво, било шта
и кретати се ка адреси становања
једног од тих идеала.
Сад утјеху тражим у књигама
с надом да ће ми показати да је
и даље могуће стећи пријатеља
који не покушава надмудрити,
нити очарати својим постигнућима,
и прилику да захвалим небесима
што сам имала довољно времена
за спознају, да све грубости
потичу од страха од бесмисла и краја.
Тражим, умјесто кривца,
начин да себи опростим и себи и другима.

Иван ГАБИНА

Загар

ПРЕЛИЈЕПИ ДАНЕ

Прелијепи дане што невино гледаш
огледалом сунца напуштену собу,
док у шкрињи сјаја успомене спремаш
разбукталом надом сагори тјескобу.

Чуварица таме испод трошног блока
господари дворцем од расутих кости,
испод саркофага земља је дубока,
у предворју смрти дрхте јадни гости.

Од чаробне зоре посуди ми очи
да гледам љепоту анђеоских жена,
као некад давно нека душа крочи
и распрши тугу из подземних сјена.

На крилима наде стихови заплоче
кад обузда тмину далек одјек звона,
ко велики пјесник путујем кроз снове
док ме не пробуди снажан воњ бетона.

Позорницу смрти љубављу обасјај
да студена земља упије топлину,
кад умрле претке оживи сунчев сјај
чудотворне руке сивило расплину.

Разоткриј ми тајне небескога кода
да бескрајна тама раздани животе,
обновљена душа по свјетлости хода
И подземљем цвату цвјетови љепоте.

Прелијепи дане што зракама гледаш
кроз зрцало сунца одају у гробу,
када мрачне снове шкрињи сјаја предаш
разбудит ћеш наде напаћеном робу.

Илија СТЕПАНОВИЋ

Крајујевац

ХОРДА

Дошли су машући заставама, бусајући се у груди
У колонама налик на набујале планинске реке
Уверени да знају боље и више, да су Надљуди
Пишали по живима и мртвима и протерали неке.

Из мртвих дигли заборављене, пале идоле
На брду подигли храм посвећен живоме Богу
Наше жене, сестре и мајке свукли до коже голе
Научили нас да играмо срећни у сопственом
брлогу

Одрекли су се Свете земље, оставили је паганима
На штитове ставили боје и знаке туђих племена
Вођени самољубљем и славом и животињским
нагонима
Оставише нас без Вере без Крста и знамена

Газиле су нас до сада разне цокуле и чизме
И увек је из згаришта ницало ново цвеће
Уз раме ових јашу четири коњаника
– весници катаклизме
И слуте да овде ништа и никад више проклијати
неће

Дошли су машући заставама, отићи ће тихо без
гласа ко роса у летњу зору, ко камен што тоне ка
дну
Само ће спаљена земља и облаци отровног гаса
Да подсећају на време кад хорда беше ту...

Зоран НИКОЛИЋ МАЛИ
Ђакус

БОЖЕ ПРАВДЕ

У мртвилу
Живот иде даље.
Песма што нас одржа
Бежи од нас.

Док рука правде
Шиба невине
Узвишена глупост
Суноврати нам памет.

Пузећи поносно
Уздигнутог чела
Проналазимо
Изузетну светлост мрака.

Правда је
Усрала вагу
Мртву је износимо
Певајући *Боже џравде*.

Емилија ЖИВОЈИНОВИЋ

Крајујевац,

ТАКО ТО БИВА С НАМА

Само се из друге боје
не разумемо
одбегли у празнину која нас пустоши
у домљене у улози туђих вазала

Какве год да су нас околности
окренуле једне против других и
хладноћом ојачале раздаљине
туђе су нам боје
хоровале ратне покличе
док смо обезглављени
вагали разлике
укопавајући се
у
шанчеве
пред канонаду навале
напречац острашћени
слабим тачкама супротне стране
по којима смо ударали
саморањавајући се свом жестином

Тако то бива
с нама
кад се залуђујемо туђим бојењем
попут белих мишева
у ЕУ кавезу

дрогирани глобализмом
с утврђеним условима
који нам бришу предачки код
укидају националну историју
врше притисак а скривају повод
док не заборавимо да волимо Србију.

ПАНДОРИН МИРАЗ

ПАНДОРИН МИРАЗ

Мој задатак, у својству члана жирија, није био нимало лак, имајући у виду да сам имао прилику да прочитам доста добрих афоризама припадајућих ауторима који су се пријавили за конкурс. Предложио сам, ипак, оне за које смаћрам да су најприближнији нашем менталишету и друштвено-политичкој стварности. Такође, издвојио сам ауторе код којих сам наишао на више квалитетних сензација.

Код првог афоризма дошла ми се његова црнохуморна и аланфордовска димензија, којој се друштво све више и објасније приближава.

Други на сјајан начин представља архетип данашњег политичара - бескрупулозног ошмача, дилетанта и силешкароша.

За шреће место се нисам могао одредити за један афоризам, већ сам издвојио два, пошто смаћрам да су подједнако добра.

1. Прихваџилиџџа за џсе су џоџребнија неџо џрихваџилиџџа за џуде. Бескуџници, за сада, не уједају.

Шифра „унуџрашњи монолоџ“:

2. Он је маџематџички џеније: сабира функције, множи боџаџсџво, дијели оџозицију и одузима од народа.

Шифра „џорске очи“

3. После сваке џобеде баџали смо џренера у вис, све до џрвоџ џораза кад смо џа баџили у даљ.

Шифра: „мирис жене“

Конкурисаџу за куџноџ џубимџа. Тако џу решиџи оба џроблема, и џубавни и сџамбени.

Шифра : „џериџ“.

Горан Мракиџ,
књижевник и новинар
Темишвар,
сеџџембар 2018.

Душан МИЈАЈЛОВИЋ АДСКИ

Ниш

- Политичари не могу да се повампире. Ђавоља је то сорта.
- Часни суде, признајем - пишао сам уз ветар.
- **Кажу, опада наталитет. Не могу да верујем, свуда се стење.**
- Једино код нас на крају тунела игра мечка.
- Народ Србије обожава серије па га остала срања не занимају.

Живан ЛУКИЋ

Београд

- На послу радим и продужено, али увек изгубим у надокнади.
- Многи данас копају и ногама и рукама, само да не би мотиком.
- **Конкурисаћу за кућног љубимца. Тако ћу решити оба проблема, и љубавни и стамбени.**
- Све је овде домаће, само је фактор страни.
- Човек је као птица, гладан хлеба и сит мрвица.
- У инат онима што му пију крв, народ наставља да крвари.
- **Недостатак стратегије немешања састоји се у томе што постоји ризик од загоревања.**

Дарко ХАБАЗИН

Раковица

- Не остајте овде! У потпису – мрвица хлеба.
- Док пршти стаза, време је да и ми некога.
- Коверте сватове спасише. И последње одоше на награду игру.
- Докле год је по њеном, и моја се чује.

Бранка ВОЈИНОВИЋ ЈЕГДИЋ

Подгорица

- Он је математички геније: сабира функције, множи богатство, дијели опозицију и одузима од народа.
- Амбулантна кола на сеоском подручју стара су колико и власт: 30 година.
- У мору проблема наша власт никад да потоне.
- Возила бих и ја Јагуар али сам алергична на мачке.
- Отишле птице. Сад ће цијене летјети у небо

Игор Браца ДАМЊАНОВИЋ

Београд

- Оборио сам рекордну гледаност. Срушио сам телевизор.
- Од предизборних обећања се не живи. Од њих се умире од смеха.
- Бацали смо бисере пред свиње. А онда смо их појели.
- Опет смо гласали за истог. Њему у инат!

- Кад је вођа ђубре, земља је неплодна.

Виџомир ЂУРЧИН

Зрењанин

- Нису нам све козе на броју кад гласамо као овце!
- Средња класа је нестала, јер осредњост није наш циљ!
- На молитвеном доручку мирно је било до десерта, кад се појавио наш дипломатски крем са штанглама.
- **Ако је рад створио човека, ко је онда наш творац?**
- Није страшно што вам је вода дошла до грла, ако на ивици базена испијате коктеле!
- **После сваке победе бацали смо тренера у вис, све до првог пораза кад смо га бацили у даљ.**

Брађислав КОСТАДИНОВ

Крушевац

- Народ живи донкихотовски, а власт донкорлеоновски.
- Природна је отишла, а вештачку интелигенцију немамо.
- **Србија има чему да се нада. Свечаном отварању Пандорине кутије.**
- Срби су топовско месо у сендвичу између Истока и Запада.

- Све смо ближи ЕУ. Сада нам ни жичана ограда није тако далеко.
- Руке су им кржаве до лаката, а тек су почели да перу своје биографије.

Радоје НИКОЛИЋ

Вршац

- Прихватилишта за псе су потребнија него прихватилишта за људе. Бескућници, за сада, не уједају.
- Клинички центар Србије има видео надзор тоалета. Тако се спречава прекомерна употреба тоалет папира.
- Бивши амерички војник побио цивиле. Остала му навика из активне војне службе.
- Селектор је смењен јер није био тимским играч. Хтео је сам да саставља тим.
- Срби су издржали пет векова под Турском јер су турској држави плаћали мањи порез него сопственој.

Зоран ЂУРКОВИЋ-ЂУРКЕ

Вршац

- Жена, деца и ја обишли смо наше светиње: шопинг мол, играоницу и кладионицу.
- Неписмени су највреднији део друштва. Пуном паром пишу и објављују књиге.
- Народ је нервозан и незадовољан. Кад ће више да почне тај нови ријалити?

- Наш победнички карактер би сигурно дошао да изражаја, само да нам није нашег губитничког менталитета.
- Даће Бог да Србима буде боље, али неће дати Срби.

Милош ПИПЕРСКИ

Зрењанин

- Радници, дишите пуним плућима. Ваше зараде су претворене у ваздух.
- Сунце најбоље греје – људе из сенке!
- Наша политичка сцена је као фудбалска утакмица. Публика навија, играчи се труде а резултат – намештен!
- Старих заната скоро да више и нема. Једино најстарији доживљава процват!
- **Што естрадне звезде јаче светле, културни мрак је све дубљи!**

Стамен МИЛОВАНОВИЋ, Ниш

- Кад би похапсили све оне који имају лично обезбеђење, Србија би била најбезбеднија земља на свету.
- На Копаонику могу да се скијају само они – што нас лепо насанкаше.
- Турска предузећа и Турци све масовније долазе у Србију – прва љубав заборавила нема.
- Српска се с Косова труба преселила у Гучу – али се тамо још понеки тупан чује.

Драџан Ј. РИСТИЃ

Ниш

- Како да скинемо мрљу са председника, јер убисмо комарца на његовој слици.
- За оно што је било, кажу да није било. За оно што није било, кажу да ће бити.
- Кад је зађутао, одјекнуло је.
- Текстилне јаднице. Ово није штампарска грешка.

БЕЛЕШКЕ О АУТОРИМА

Милана РАЈИЋ, рођена 22. октобра 1988. године у Зрењанину, ради као професор српске књижевности и језика у ОШ „Никола Тесла“ у Банатском Карађорђеву. Објавила есеј „Пукотина могућности“. Живи у Српском Итебеју.

Виктор ШКОРИЋ, писац, Ново Милошево

Прераг РАДАКОВИЋ, Житиште

Илија СТЕПАНОВИЋ, рођен 1976. године у Крагујевцу. Пише поезију и кратку прозу. Објављивао у периодици и зборницима. Радови су му награђивани на књижевним конкурсима и фестивалима. Члан је књижевног клуба СКЦ-а од 1997 и један од оснивача Књижевне групе крагујевачке, и обновитеља Књижевног клуба „Абрашевић“. Живи у Крагујевцу.

Љиљана ФИЈАТ, рођена 24. јануара 1959. године у Зрењанину. Објавила две књиге поезије и једну двојезичну, на бугарском и српском језику. Члан је Друштва књижевника Војводине и Савеза књижевника у отаџбини и расејању. Живи у Новом Саду.

Снежана МАРКО – МУСИНОВ, рођена 1958. Пише поезију, прозу, за децу и одрасле, сатиру, афоризме, критике, есеје. Заступљена је у бројним часописима и зборницима. Пише и на енглеском језику. Радови су јој превођени на арапски и словачки. Живи и ради у Земуну.

Надежда МИХАЈЛОВИЋ, рођена 1940. године у Алексинцу. Завршила Филозофски факултет у

Београду одсек за англистику. Пише поезију и прозу за децу и одрасле. Објавила је десет књига. Радове објављује у часописима и *Хаику новинама*. Живи у Нишу.

Душан МИЈАЛОВИЋ АДСКИ, Ниш. Пише поезију, прозу за децу и одрасле, хаику, књижевне приказе и новинске текстове. На разним књижевним конкурсима је награђен преко 170 пута. Објавио је девет књига, неколико жанровских новела и 1800 жанровских прича. Заступљен је у антологији *Нишких ђриповедача* и у још неколико антологија.

Драган Ј. РИСТИЋ, рођен 1948. године у Нишу, књижевни преводилац и књижевник. Пише кратке приче, афоризме, поезију и хаику поезију. Хаику му је превођен на 14 језика и добио је 63 награде. Објавио је четири књиге кратких прича, две књиге афоризама и десет књига хаику поезије. Главни уредник „Хаику новина“. Живи у Нишу.

Витомир БУРЧИН, рођен 22. септембра 1948. године у Зрењанину. По занимању је дипломирани инжењер електронике и телекомуникација у пензији. Пише кратке приче, афоризме и политичке колумне. Радови су му објављивани у зборницима и интернет порталима. Живи у Зрењанину.

Данијела МИЛОСАВЉЕВИЋ, рођена 1965. године у Зрењанину. Завршила је Средњу музичку школу „Јосиф Маринковић“ и Технички факултет „Михајло Пуйин“ у Зрењанину. Пише кратке приче и књижевне критике. Заступљена је у зборницима,

антологијама, електронским и књижевним часописима у земљи и иностранству. Објавила збирку кратких прича.

Душан МИЛИЋЕВ, рођен 9. прила 1949. године у Међи, књижевник и новинар. Студирао у Загребу и Београду. Пише поезију, прозу, приказе, књижевну критику, афоризме. Објавио четири књиге поезије. Заступљен у више заједничких зборника. Објављује у књижевним новинама и часописима. Живи и ствара у Житишту.

Милорад МАРТИНОВ, Зрењанин.

Даринка КРУНИЋ-БЈЕЛИЦА, рођена 1945. године у Белом Камену срез Прокупље, професор српског језика и књижевности у пензији. Од 2010. објављује песме и приче. Награђивана на књижевним конкурсима. Објавила две књиге прозе. Живи у Обреновцу.

Зоран ДОДЕРОВИЋ, рођен 1960. године у Новом Саду. Пише кратке приче, афоризме и хаику. Радове је објављивао у бројним публикацијама у земљи и иностранству. Награђиван. Објавио три књиге. Живи у Новом Саду.

Никица БАНИЋ, рођен у Бргуду (Република Хрватска). Живи и ствара у Инђији. Пише прозу и поезију. До сада је објављивао афоризме и прозу у периодичним публикацијама и на интернету. Објавио седам књига. Заступљен у зборницима. Награђиван на књижевним конкурсима.

Стамен МИЛОВАНОВИЋ, Ниш.

Аница Гарић, рођена 1974. године. Пише поезију. Објавила три књиге песама. Директорка НБ „Ђура Јакшић“ из Српске Црње.

Мирјана ЈЕРОТИЋ, Копар. До сада има издате три самосталне збирке поезије на матерњем језику. Песме су јој објављене и у двадесет заједничких збирки поезије.

Бранка СЕЛАКОВИЋ, Београд. Дипломирала је филозофију на Филозофском факултету у Београду. Пише прозу и поезију. Објавила је четири романа и једну збирку поезије. Песме и кратке приче су јој превођене на енглески, шпански, немачки, индонежански и норвешки језик. За свој књижевни рад је награђена са више значајних признања. Члан је Удружења књижевника Србије.

Биљана ГРОШИН, Меленци. Пише поезију и кратку прозу. Песме су јој објављене у 50 заједничких збирки. Добитница је више признања на књижевним конкурсима. Живи и ради у Меленцима. Повремено у Зрењанину.

Милан ДРАШКОВИЋ, рођен 1951. године у Београду. Прозаист и песник. Објавио три збирке прича. С поезијом је заступљен у часописима, зборницима, као и на интернету. Живи на Новом Београду.

Милојка БАНДУКА ЈОВОВИЋ, рођена у Сарајеву 1. јануара 1951. године. Наставница српскохрватског језика. Пише песме, афоризме, епиграме, хаику, приче и дечју поезију. Објавила седам књига. Објављује и у часописима.

Заступљена је у 70 зборника и антологија. Члан је Матице српске из Новог Сада, Удружења књижевника Црне Горе. Награђивана. Живи у Подгорици

Јасмина МАЛЕШЕВИЋ, рођена 18. октобра 1962. године у Београду. Доктор ветеринарске медицине. Објавила је седам књига. Члан је Удружења књижевника Србије и самостални је уметник. Живи у Београду.

Дајана ГРУБИШИЋ, рођена 26. марта 1995. године у Зрењанину. Основну школу завршила у Честерегу, а Гиманзију у Зрењанину. Дипломирала је журналистику на Филозофском факултету у Новом Саду. Пише прозу и поезију. Објавила једну књигу. Ради у Новом Саду

Снежана ТОМИН, рођена 26. марта 1972. године у Босни и Херцеговини. Објавила три књиге поезије и једну сликовницу. Потпредседник Клуба књижевника „*Душко Трифуновић*“. Учествоје на књижевним конкурсима. Песме су јој објављене у заједничким збиркама. Живи у Кикинди.

Маја ПЛАВШИЋ, рођена 1981. године у Сарајеву. Професор, супруга, мајка. Живи у Новом Саду.

Татјана ДЕБЕЉАЧКИ, рођена 23. априла 1967. године у Ужицу. Пише поезију, кратку прозу, приче и хаику. Објавила је 13 књига поезије. Превођена је на више језика. Члан је Удружења књижевника Србије, и више домаћих и међународних књижевних и литерарних удружења.

Сања РАДУЛОВИЋ, рођена 1975. у Тешњу, БиХ. Пише и објављује кратку прозу и поезију. Заступљена је у више од 50 зборника и заједничких збирки. Награђивана. Песме су јој преведене на бугарски језик. Живи на релацији Добој -Београд.

Иван ГАБИНА, рођен 15. јануара 1981. године у Задру, магистар инжењер рачунарства. Пише поезију и хаику, кратку прозу, афоризме, рецензије. Бави се и дигиталном фотографијом. Добитник је 20 међународних признања. Превођен је на енглески, словеначки, италијански, бугарски, румунски, арапски, филипински, вијетнамски, угандски, индонезијски, чакавско и кајкавско наречје хрватског језика. Члан више књижевних удружења у Хрватској и Србији. Објавио две књиге поезије. Заступљен је у 130 зборника и 10 часописа.

Зоран НИКОЛИЋ МАЛИ, рођен 1957. Пише кратке приче, песме, песме за децу, афоризме и хаику, кантаутор. Живи у Бакусу и Нишу.

Емилија ЖИВОЈИНОВИЋ, рођена 1948, у Крушевцу, наставница српског језика. Пише поезију и прозу. Заступљена је у бројним зборницима и часописима и више пута награђивана и похваљивана. Објавила је једну књигу песама. Живи и ствара у Крагујевцу.

Горан МРАКИЋ, рођен 19. јула 1979, Велики Семиклуш, Румунија. Пише прозу, поезију и афоризме. Живи у Темишвару, Румунија.

Живан ЛУКИЋ, Београд. Пише поезију, прозу и сатиру.

Дарко ХАБАЗИН, библиотекар и новинар. Пише поезију, хаику, кратке приче за одрасле и децу, и афоризме. Објавио 11 књига. Заступљен је у зборницима и антологијама. Превођен је на шведски, енглески, кинески, словеначки, бугарски и македонски језик. Члан је Удружења књижевника Србије. Живи у Раковици.

Бранка ВОЈИНОВИЋ ЈЕГДИЋ, рођена 1962. године у Пљевљима. Пише поезију, прозу, хаику, сатире, приказе књига, а сакупља и народне умотворине. Заступљена у многим часописима, зборницима, алманасима, сајтовима. Добитница бројних награда. Објавила две књиге. Члан је Хаику удружења Србије и Црне Горе и хаику удружења из САД-а. Члан је Удружења књижевника Црне Горе. Живи у Подгорици.

Игор Браца ДАМЊАНОВИЋ, рођен 1989. године у Београду. Професор разредне наставе. Пише афоризме, песме, приче, драме, хаику поезију. Објављује у Србији и иностранству. Сарађује са бројним часописима. Заступљен у више зборника и антологија. Радови су му превођени на енглески, руски, турски, румунски, мађарски, румунски, македонски, немачки, бугарски. Вишеструко награђиван. Уређује електронски часопис за хумор и сатиру *Шииак*. Члан је Београдског афористичарског круга.

Братислав КОСТАДИНОВ, рођен 1975. године у Крушевцу. Дипломирао је на Економском

факултету у Нишу. Објавио је две књиге афоризама. Афоризми су му објављивани у књижевним и хумористичким часописима, дневним листовима. Награђиван на књижевним конкурсима и фестивалима сатире и хумора у земљи и иностранству. Члан је Удружења књижевника Србије и Београдског афористичарског клуба. Живи у Крушевцу.

Радоје НИКОЛИЋ, рођен у Вршцу 1963. Завршио Правни факултет у Београду. Објавио четири сатиричне књиге. Објављивао афоризме у дневним листовима и часописима. Заступљен је у антологијама афоризама. Живи и ради у Вршцу.

Зоран БУРКОВИЋ ЂУРКЕ, пише афоризме и објављује у дневним новинама- *Полиџика*, *Вечерње новости*, у електронском сатиричном часопису *Еџна*, зборницима. Добитник престижних награда и признања. Члан Београдског афористичарског круга и Вршачког књижевног клуба. Живи и ради у Вршцу.

Милош ПИПЕРСКИ, рођен 1949. године. По занимању адвокат. Објавио три књиге поезије за децу, једну књигу афоризама и једну књигу стихованих афоризама са шаховском тематиком. Бави се шахом и уметничком фотографијом. Живи и ради у Зрењанину.

САДРЖАЈ

Весна Тук, Реч уредника / 5
Милана Рајић, **ВАТРА У ПУПОЉЦИМА** / 7

КЊИГА КОЈА СЕ ДРЖИ КРАЈ УЗГЛАВЉА

- Виктор Шкорић, **Књига која се држи крај узглавља**/15
Предраг Радаковић, **Суђење може да почне** / 17
Илија Степановић, **Потрага** / 19
Љиљана Фијат, **Док цвета око њега и мирише** / 21
Снежана Марко - Мусинов, **Нешто више** / 26
Надежда Михајловић, **Кућне помоћнице** / 30
Душан Мијајловић Адски, **Неке птице никад не полете** /35
Драган Ј. Ристић, **Снојавље** / 39
Витомир Ђурчин, **Љубичица из штрикова** / 41
Данијела Милосављевић, **Лутка** / 46
Душан Милићев, **Познавање страног језика** / 50
Милорад Мартинов, **Тореадор** / 53
Даринка Крунић – Бјелица, **Грозда** / 56
Зоран Додеровић, **Кашика** / 59
Никица Банић, **Тест** / 61
Стамен Миловановић, **Никад више** / 64

БАНАТСКЕ ПЕСНИЧКЕ ОРАНИЦЕ

- Аница Гарић, **Банатске песничке оранице** / 73
Мирјана Јеротић, **Љубав** / 75
Бранка Селаковић, **Несаница** / 77
Биљана Грошин, **Пред сликом** / 79
Милан Драшковић, **Искра илузије** / 80
Предраг Радаковић, **Гривати јунаци оковали зору**./81
Милојка Бандука–Јововић, **Песма птице убијене** / 83
Јасмина Малешевић, **Гусле у свемиру** /. 84
Зоран Додеровић, **Застакљени град** / 86

- Никица Банић, **Кловн** / 87
Дајана Грубишић, **Писма** / 88
Снежана Томин, **Ми** / 93
Маја Плавшић, **Зрно** / 95
Драган Ј. Ристић, **Тихост** / 96
Татјана Дебељачки, **Бојама дуге** / 97
Сања Радуловић, **На путу** / 99
Иван Гаћина, **Прелијепи дане** / 100
Илија Степановић, **Хорда** / 102
Зоран Николић Мали, **Боже правде** / 104
Емилија Живојиновић, **Тако то бива с нама** / 105

ПАНДОРИН МИРАЗ

- Горан Мракић, **Пандорин мираз** / 109
Душан Мијајловић Адски / 111
Живан Лукић / 111
Дарко Хабазин / 112
Бранка Војиновић Јегдић / 112
Игор Браца Дамњановић / 112
Витомир Бурчин / 113
Братислав Костадинов / 113
Радоје Николић / 114
Зоран Бурковић Бурке / 114
Милош Пиперски / 115
Стамен Миловановић / 115
Драган Ј. Ристић / 116
Белешка о ауторима / 117

